

ÖNTUDATOS MAGYARSÁG

ÍRTA
VITÉZ FARAGÓ EDE

II. KIADÁS

1939.
KIADTA: GARAB JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA, CEGLÉD

— Minden jog fenntartva. —

Garab József könyvnyomdája, Cegléd.

Magyar öntudat.

Van-e ilyen egyáltalán és mit kell érteni egy nemzet öntudata alatt? Egyéni öntudatot ismerünk és találkozunk is vele gyakran az életben. Sok ember van tudatában annak, hogy melyek az egyéni értékei s ha nem elfogult önmagával szemben, akkor jól tudja felhasználni adott esetekben egyéni tulajdonságait és boldogul az életben. Vannak emberek, akik többre becsülik önmagukat, mint amennyit a valóságban érnek. Lehet, hogy ez a túlértékelés, öntudat-túltengés erőt meghaladó feladatokra ragadtat egy-egy ilyen embert s ha kedvez neki a szerencse, nagy sikereket érhet el. De gyakrabban kudarc a meggondolatlan próbálkozás eredménye.

Ismerünk egy harmadik embertípust is, az öntudat-nélkülit, aki nem tudja magáról, hogy mennyit ér, mire képes. Éppen ezért nincs bátorsága, vállalkozó kedve, hite, bizalma önmagában. Jóllehet nem értéktelen ember, van tudása, néhány nemes jótulajdonsága is, csak amikor elérkezik a cselekvés ideje, nem tudja ezeket a jótulajdonságokat csatasorba állítani, mert fél a küzdelemtől. Teng-leng az életben, lassan elveszti önbizalmát s addig

él, — amíg más segít rajta. Embertársai egy ideig sajnálják, azután elfordulnak tőle, magára hagyják s ilyenkor vagy egy erős uralma alá kerül és szolgál sors lesz az egész élete, vagy lassú pusztulás.

Ahogy van egyéni öntudat, éppen úgy van nemzeti öntudat is. Az olasz, a német, a török s japán nép talpraállása, naggyá válása a tudatos nemzeti életnek egy-egy nagyszerű, lelkesítő példája. Lehetetlen érzéktelenül nézni a hatalmas német, vagy olasz seregek felvonulását vagy mozdulatlan keménységgel álló tömegeit. Látásukkor ellenállhatatlan erő sodrába kerül a szemlélő és önkénytelenül is összehasonlítást tesz, azaz tenne, ha olyan gyakran láthatná a filmhíradóban a magyar hadsereget. A magyar hadseregről azonban csak a legritkább esetben lehet bemutatót látni, pedig ez a hadsereg a mienk. A magyar öntudatot nem az idegen hadseregek látása növeli, hanem a magyar hadsereg megismerése. A fegyvernemek bemutatásának, egy-egy katonai szemle vetítésének, gyakorlatozásnak, vagy más nevelő-hasznú bemutatásnak önbizalmunk fejlesztése szempontjából is nagy jelentősége lenne.

Még mindig nem ismeri eléggé saját értékeit a magyar. De mintha nem is tudná, hogy bir ilyenekkel. Vagy talán közöttünk élő és még eléggé át nem alakult idegen származásúak magyar-tudat hiánya ez a felületesség s értékeink tékozlása? Mindez ok arra, hogy megbecsüljük magyar mivoltunkat és

mindent, amiből összetevődik. Szükséges, hogy minden magyar tudatába építsük értékeink megbecsülését s fejlesszük azokat. Egyben örködjünk éberen, elhárítva az idegen hatások veszedelmes túltengését. Néha ugyan megmutatja a magyar, hogy mit ér, de ezt leginkább olyankor teszi, amikor kétségbevonják jótulajdonságait, vagy amikor lekicsinyli egy-egy idegen nemzet fia. Ilyenkor megmozdul önérzete, gyakrabban a „csak azért is”, amikor kérkedni lehet egy kicsit. Azután megint nyugalomba ernyed s nem használja fel erőit tovább önmaga javára. — Elég volt az is, ha meglátták, hogy mit tud, ha akar, — úgy gondolja.

Egy kicsit hasonlatos a magyar az öntudat nélküli emberhez, aki nagy értékeinek birtokában nem tudja, hogy mihez kezdjen. Veszedelmes nagyon az önértékelés hiánya, ha nem küzd ellene jaz egyén s az egyéneken keresztül a magyar nemzet. Megmutatni a világnak pl. a magyar népi viseletet s a magyar népi lélek más művészi termékeit, ez lehet hasznos propaganda, mely idegenforgalmat eredményez, de ha nem vigyázunk, színpadi lelket szül s a maradék kevés kis öntudatot is kiöli.

Lefordítani világnyelvekre tudósaink, íróink, művészeink kiválóbb munkáit, hasznos ténykedés s az emberiség ügyének szolgálata. De mindezt megismertetni minden magyarral, már a magyar öntudat gyarapítása, azonfelül, hogy műveltségünk szín-

vonulatát is emeli. *Értékeink számontartása öntudatot eredményez s az öntudatos magyar életből cselekvő magyar élet fakad.* Áhítatos érzéssel szemléljük a vetítógép vásznán, vagy olvassuk éppen olyan lelkesedéssel, hogy az olasz nép lecsapolt miazmás, mocsaras területeken városokat emel és meghatódottsággal vesszük tudomásul a magyarral rokon kis finn nemzet nagyszerű tetteit, hogy lerázta magáról a rengeteg orosz uralmát és mindenkor szembeszállt a legnagyobb veszéllyel, s hogy ennek a lelkes kis népnek nincsen egyetlen írni-olvasni nem tudó polgára sem.

Mindezek a ragyogó tények a fejlett nemzeti öntudat győzelmes nagy eredményei, amelyek a népi erők összefogásából születtek meg s önértékelést, önbizalmat adnak egy egész nemzetnek. A magyar nemzeti öntudat a nemzet életcéljainak, küldetésének ismerete, tudata, a megszállt területek magyarjaira gondolás és velük s a világon szerteszórt magyarokkal való kapcsolatfenntartás, fajtánk iránti imádságos szeretet táplálása, értékeink, erőnk tudata, gyarapítása s azokért Istennel szemben a felelősség érzete. *A magyar öntudat minden magyar erő foglalata, éppen ezért kifogyhatatlan erőtartalék nemzetünk nagy életharcában.*

Kétségtelenül nagy munka lesz ezeknek az értékeknek az egybegyűjtése, amely gyűjtő munka megindítása már sürgős életparancsként hangzik fe-

lénk, úgy kell elvégezni, hogy valóban értékgyűjtés legyen és ne frázisgyártás. Hosszú idők óta a tudatos magyar életre nevelés nagy százalékban csak érzelmi nevelés volt. Az iskolák ugyan tiszteletreméltó munkát végeztek, de igen kevés értelmi elemet állítottak be a tudatos magyar életre nevelés módszerei közé. Mégis ez az alap adott magyarságunknak kevéske tudatosságot. Az iskolák után az életben általános értékű, minden magyart gondolkozásában is egybekapcsoló öntudatosítás pedig nem történt. Annál gyakrabban találkozunk a jelszavakkal, s szertefoszló szólamokkal. Ennek a szólam-magyarkodásnak, mint megbukott, rossz új magyar lírának kezdetben annyi volt a haszna, hogy minden magyar figyelmét országunk elszakított részei felé irányította. Később már ezt sem érte el, mert banálissá vált ez a kezdetben szent érzés, amelynek fokozódó fájdalommal, cselekvést hajtó erővé kellett volna átalakulnia.

A jelszavak unos-untalan való emlegetésétől lassan kihűlt a lelkek izzása, mert legtöbbször nem érték el többet a gyomor vágyainak kielégítésénél, hiszen leginkább kedélyes eszem-iszomokba fulladtak. Ezek miatt alakult ki az emberekben hamis felfogás az irredentizmusról, amely hamis felfogásban teljesen kimerült a magyar öntudat fogalma. A tömegek tudatában lassan jelentőség nélkülivé vált, komolytalan lett a frázis-irredenta, amely sokakban

elaltatta, vagy elszürkítette az elszakított területek és általában a magyarabb élet után való vágyat és áldozatkészséget. Újra életre kell hívni ezt a vágyat és meg kell tisztítani minden haszontalan kolonctól. Meg kell ismernie népünknek a magyar föld s a magyar fajta egymásrautaltságát. Ismernie kell mindenkinek a magyar föld egységét s hogy mit jelent ez az egység az ipar, a kereskedelem, a földművelés terén és hadászatiilag is. A magyar öntudatot ki kell fejleszteni és reális alapokon kell felépíteni. De mindenekelőtt meg kell teremteni, mert ha a népszéles rétegei előtt, különösen a földműves nép és kisiparosság előtt ismeretlen fogalom marad, ezért magyartalansággal vádolni őket nem lehet. Hiszen jóformán csak az elemi iskolákban hallottak valamit magyarságukról, s a nagy alföldön és az ország belsőjében nem olyan átértzett valóság az, mint a végeken, ahol vagy az ellenséges szomszéd közelsége tartja ébren súrlódásokkal a nemzeti érzést, vagy a nem magyar szomszéd szüntelen látása okozza s fejleszti a magyarság tudatát. (A végek életét meg kellene ismernie minden magyarnak átmeneti szolgálati beosztás alkalmával.)

Úgy látszik, hogy ma a magyarság öntudatosodása bár elindult, mégis még akadozik, mint a sárban a szekér. A kocsin hangos szóval forgatják a sallangos cifra ostort és még mindig pattogatják a romantikus jelszavakat, de a kocsi alig mozdul, mert

a jelszavakon táplált két gebe, a frázis és a hiúság csak mutatják, hogy húzni akarnak, hiszen erejük egy cseppnyi sincs. Valóban egyik szánalmas hibánk a hiúság, amelynek minden vágya a szónoki siker, rang, cím, kitüntetés, egyéni vágyak teljesülése s minden egyéb csak eszköz, hiszen még a legszentebb eszmét is egyéni érvényesülések szolgálatába állítják sokan.

Csikorog a szekér, pedig táltos erejű magyar értékeink vannak szerteszórtan, csak be kellene fogni azokat Tengődünk, vergődünk önhibánkból, mert nem tudjuk milyen értékek vannak a birtokunkban, mert azt sem halljuk, hogy mit mond minden magyarnak ezeréves történelmünk s így azt sem tudjuk, hogy mit akarunk s hogy mit kíván az új ezer év. Más népeket naggyá tett az, hogy egységesen gondolkodtak népük nagy kérdéseiben. Egyet akartak: tehát nagyot alkottak, megerősödtek. Mi magyarok mindig táborokra szakadtunk — önfejléséből, hiúságból, „a magyar átok” frázisával mentve gyengességünket — s a mindenekfölött álló magyar gondolatot ma is feláldozzuk kisebb rendű gondolatoknak prédájául, mivel nincsen öntudatunk, amely egységessé tudna tenni és összetarthatna. Nincsen öntudatunk, amely egybekapcsolna irányzatokat és politikai pártokat, amely magyar lelkeséggel töltene el minden magyart s egységes magyar szellemet formálna ki a politikai pártokban és társadalmi alaku-

latokban is. Hinni kell azonban, hogy nemesre, nagyra teremtett népünk megtalálja a jó utat. Keressük meg ezt a jó utat, ismerjük meg a magyar öntudat kialakításának néhány eszközét, feltételét és építsünk tovább együtt mindnyájan magyarok.

A magyarság küldetésének felismerése és hite.

Nem véletlenek sorozata volt, hanem nagy erők egymásra gyakorolt hatása: népünk születése, megerősödése és naggyá válása. A magyarok vándorlása messze keletről az új hazáig s a honfoglalás és államalapítás ténye a hideg történelmi adatok sorozatával is küldetésszerűséget igazol, épp úgy, mint ezer éves küzdelmei népünknek az új hazában.

A történelem a magyar nép kaukázusi őshazáját a Meotisz és Kubán vidékén lelte fel, mint ahonnan eredezteti a magyar nép születését is. Innen indult meg Nyugat felé, mint fiatal nép a hatalmas bessenyő nyomásra és kilépett addigi ismeretlenségéből a nagyvilág színe elé a IX. században, hogy hamarosan ismertté tegye nevét első félelmes kalandozásaival.

Nyugat felé haladását a bessenyők állandó támadása sürgette. A fiatal magyar nép a nálánál hatalmasabb bessenyőkkei szemben meg nem állhatott, de megedződött a harcban s életrevalónak bizonyult. A korhadó fa bármilyen hatalmas s ha mutatja is a nagy erő látszatát, földre zuhan a szokatlan erejű

viharok rohamától, míg az egészséges, izmos törzs, ha megtépázza is koronáját ugyanaz a vihar, megerősödik s ellenállóbb lesz. Így van ez a természetben minden élővel. Az a tény, hogy a magyar nép már születése századaiban örökös harcok és küzdelmek életét élte, s hogy megerősödött ezekben a viharokban, ez a történelmi tény az első bizonyosság amellet, hogy nagyra szánt s nagy feladatokra hivatott nép. A bessenyők támadásai és bizonyára a kevésnek bizonyult életlehetőség, vadak, halak, legelők elégtelensége is azt parancsolták, hogy új területeket keressen a magyar. A bessenyő támadások s az életösztön tovább parancsolta Nyugat felé a magyarokat, amíg elérkeztek Lebédiába s onnan később a Dnyeper és az Alduna közt elterülő vidékre, amelyet Etelköznek neveztek el. A hét törzs és a három kabar törzs lassan összeforrott a harcokban s ha nem lett volna ennek a népnek, mint ahogy ma is van, küldetése, könnyen széthullhatott volna, hiszen a törzsek vezérei önálló, nagy urak, kiskirályok voltak, s csak Etelközben választottak közös főt Árpád személyében.

Bizonyága a küldetésnek az a tény, hogy együtt maradtak a törzsek — beolvastva a kabarokat — s Etelközben közös fejedelmet is választottak. Ezeknek a törzseknek érezniök kellett egy Legfelsőbb Erő akaratát, a nagy egymásrautaltságot a vérségi köteléken túl, amely őket különböző, de

rokon fajú népekből eredeztette. A vezéreknek s az egymástól függetlenül is élni tudó törzseknek a lelkében megérlelődött az egymásraultaltság tudata, amelyet éppen a magyarok törzse mint vezérlő törzs, ébresztgetett bennünk. Ez a törzs adott fejedelemet a fejedelemválasztás által immár egységessé lett népnek. A történelem forráskutatói bizonyára sok más okot is találnak az egygyé válás s az új haza keresésének magyarázására. De aki a történelmi és lelki okoknak az összefüggését, egymásbakapcsolódását látja meg az őshazából való elindulástól kezdve a honalapításig, az nem hallgathatja el egy legfelsőbb erő nagy szándékának meglátását, azt a céltudatoságot, amely egy fiatal népnek küldetést adott a népek életében való nagy feladatok betöltésére.

Az etelközi vérszerződés, — amikor a hét vezér egy kupába csorgatta véréét s ivott abból, azzal a hittel, hogy ezáltal valóságos testvérekké lesznek, — nem maradhat csupán a mondavilág színeiben, felolvadó költészet, bár azzá igyekeznek tenni. A vérszerződés az isteni küldetésnek további nagy igazoló ja, tudatalatti felismerése, olyan tény, amely lelkesítő, költői szépségben ragyog elénk, de éppen ezért mutat tündöklő kapcsolatot Isten és a pogány ősmagyarok között. A pogány ősmagyaroknak a vallásában domináló erő volt az egy Isten (Hadúr) fogalma, alkalmas lelki vonásként arra,

hogy könnyebben válják Krisztus követőjévé népünk új hazájában, Nyugaton, nagy szerepe betöltésére.

Keressük a további bizonyságokat, amelyek igazolói népünk isteni küldetésének s amelyeket megismerni mindnyájunknak szükséges, mert küldetésünk hite Istenhez kapcsol bennünket és nagygyá növeli jobb jövőnkbe való bizalmunkat.

A történelemből ismeretes, hogy mely utakon vonultak be a mai magyar hazába őseink Árpád vezérlete alatt és ismeretes az is, hogy ezen a földön különböző népek törzsei éltek s hogy azokat őseink lassan leigázták és uralmuk alá hajtották. A legnagyobb ellenállást a rokon bolgár nép fejtette ki, — talán azért, mert harci erényei hasonlítottak az őstestvéréhez. Nem soroljuk fel itten azokat a csatákat, amelyeket a honfoglaló magyarság a kárpáti medencében vívott meg a nagyobb ellenállásra alkalmatlan kis néptöredékekkel szemben, de megemlítjük azt a tényt, hogy *ezen a földön akkor önálló, szervezett állami életet élő nép egy sem élt.* Az itt élők közül egy sem tudta az országot s az azon lakó másfajta törzseket szervezett állami életbe foglalni, csak egyedül a magyar, amelynek vezére: Árpád bölcsen meglátta, hogy a kárpáti medence természetadta fekvése is különösen alkalmas a honalapításra.

Etelköz nem volt védelemre alkalmas haza a

keletről vagy délről jövő erőteljesebb támadások ellen, de ideiglenes hazának megfelelt s arra jó volt, hogy egy népnek teljes megszerveződésére ideiglenes teret nyújtson s hogy közel tartsa a magyarságot a végleges hazához és készenlétben az alkalmas időre a honfoglalás nagy munkájának elvégzésére.

Az óhazának az újhazáig tartó küzdelmes, hosszú útjában államalkotó néppé nevelődött a magyar s az összes törzsekkel egybeolvadva, mint magyar nép jelent meg s szerepelt egy nagy egységben. Ez a küldetésre előkészítő nevelési folyamat szorosan kapcsolódik a honfoglalás nagy tényéhez. Nem tulajdonítható ez a céltudatosság másnak, mint egy Legfelsőbb Hatalomnak. Isten a magyarokban oly népet ékelt be a művelt nyugati államok tőszomszédságába, amely új népet egészséges, fiatalos életereje, harci erényei arra képesítették, hogy a nyugatról és keletről egymásrazúduló népek között hullámtörő legyen s elválasztó erő: Nyugat kultúrájának továbbfejlődéséért s Kelet pogány hatalmának megtörésére. Mindezt a történelem igazolja, de hatalmas bizonyosság a küldetés mellett még, hogy ezen a földön a rómaiaknak és a rokon ős, hun nép nagy vezérének, Attilának, a világ ostorának sem sikerült állami életet állandósítani, hanem egyedül csak a magyarnak. A honalapítás nagy munkája céltudatosságot,

tervszerűséget bizonyít. Az itt talált népek leigázása után Árpád törzse az ország szívében telepedett meg, hogy onnan, mint központból irányíthassa és vezérelhesse Kende, Ond, Huba, Léi, Botond, a Horkák, a Gyulák s a Kabarok maga köré telepített törzseit. Ezek a törzsek szolgáltatták az ország szívéből kormányzó s vezérlő parancsra a védelmet a határok felé, az ellenséges szomszédokkal szemben, akik többször megkísérelték kiverni, vagy leigázni a magyarokat. A törzsek telepedési területe körül meghagyott s járhatatlanná tett területek is viszont a szomszédokhoz legközelebb eső törzseknek nyújtottak védelmet. Ezeket a járhatatlanná tett területeket nevezték gyepüknek. A gyepü-határokat azonban lassan kifelé nyomták a magyarok s ez a központ^ egységes erővel kifelé való terjeszkedés ugyancsak a haza teljes elfoglalásának céltudatos munkáját igazolja.

A nagy feladatnak a megoldására alkalmassá tette népünket az ősi vérkeverődés is, amely az őstörök-tatórok és finn-ugorok vérének egybefolyásából szülte meg a magyart, akinek vérében ezeknek a népeknek a kiváló erényei egybefolytak. Volt benne európai vér is, amely az ongor, finn-ugor vérből jutott belé és benne volt Kelet vakmerő uralkodásra termett harcias népének, a töröknek is a vére. De benne lobogott valami a Nyugat szelleméből, Keletnek olyan erényeivel párosulva, amelyek

csak együtt, egybeolvadva gazdagíthatnak egy fiatal népet annyi kiválósággal, mint amennyi a hon- és államalapító nagy munkában megnyilatkozott. Ezeknek az erényeknek az öröklése volt szükséges Nyugat szellemének megértéséhez, keresztyénsége átvételéhez s a keleti erők megnevesítéséhez, amit önmagán keresztül Szent István elvégzett.

Ma, sajnos, sokkal kevertebb a magyar, mint a honfoglalás idejében volt, kevesebb benne az ősi vér —, de a múlt ismeretével, megbecsülésével s a nagy küldetés betöltésével történelmi néppé váltunk, amit a honfoglalástól számított ezer év fényesen igazol.

A történelmi nagy parancs: az ezeréves küldetés betöltése megdönthetetlen bizonyosság az isteni küldetés igazsága mellett, amelynek megfelelni a következő ezer évben csak akkor lehet, ha legalább egy-két évszázadig útját álljuk a további veszedelmes arányú vérkeveredésnek s átítatjuk a küldetés hitével az egész nemzetet. Küldetésünk hite nagy erő, amely foglalata s egybeforrasztó ja lehet a szét húzó magyar erőknek.

Az államalkotó István király egyéniségét és uralmát különbözőképpen ítélik meg. Sok magyar él ma is, akinek a nagy király iránti tiszteletén rést ütött a lázadó pogány magyarok kegyetlen elnyomása, megtörése. Pedig olyan szilaj néppel szemben, mint amilyen a magyar volt, más eszköz aligha biz-

tosította volna a magyar nép jövőjét. A krisztusi hit felvétele és erőteljes terjesztése sokakban azért kellett visszatetszést, mert Szent István idegen papokat hozatott az országba. A lázadók csak ezt látták, s az ő lelkük aligha Krisztus ellen lázadozott, hanem az idegenek ellen, akiktől féltették a magyar fajta egységét és tiszta erejét. A nagy király viszont csak idegeneket használhatott fel nagy céljai első lelki és szellemi úttörőinek, mert a magyarok közt nyugati műveltségű és Krisztust követő papi ember akkor még nem volt. István király házasságával az Árpádok vérebe új vér folyt be, megindítva az évszázadokon keresztül tartó nagy folyamatot, idegeneknek nagy tömegekben való beolvadását. Sok idegen vér ömlött így az ősi rezervoárba, erősen felhígítva azt. Nagy ár volt ez, de a nyereség: az önálló állami élet biztosítása és a magyarság fennmaradása lett, hiszen ma is él a magyar nemzet. (Ma gyakran felvetik ezt a kérdést: mi lett volna akkor, ha mi nem fordultunk volna szembe a rokonfajtájú tatárokkal, meg törökökkel, hanem hozzájuk csatlakozva, velük együtt törtünk volna nyugatra? Bizonyára leigáztuk volna egész Európát! — mondják ezek. Lehet, hogy ez bekövetkezett volna, de a töröknek s tatárnak elég baja volt saját hazájában is s a meghódított területeket megtartani nem kevésbé nehéz feladat. Ezek a leghatalmasabb népek aligha láttak volna szívesen bennünket, mint Krisztus híveit s nagyon

valószínű, hogy másodrendű rokonként kezeltek volna s az ilyen kisebb és másodrendű rokon népnek sorsa a felszívódás, mint ahogy felszívódtak azok a magyarok, akikről a mohácsi vész előtt hozott hírt Julián barát. Mindez azonban csak feltevés és nem történelem. Ez a feltevés, viszont a hatalmas rokonokkal való szembeszállás ténye növeli a Nyugat védelmében tett szolgálat jelentőségét, amelyet, sajnos, Nyugat nem méltányolt eléggé.

A magyarság lelkülete, gondolkodásmódja és faji jellege lényegesen megváltozott az Ázsiából való elszakadás óta és sok ellentétes jelleget mutat ma Kelettel szemben, bár nem volt és ne is legyen egészen nyugati sem. Érdemes megemlíteni végül, hogy ezek a rokonfajtájú népek egész Európa lakosságát messze felülmúló tömegekben élnek Ázsiában és sokan közülük, mint rokon népet tartanak számon bennünket s irányunkban jóindulattal s érdeklődéssel viseltetnek.)

A tatárok feltartóztatása majdnem teljes pusztulásunkat okozta s főleg a mi áldozatunk és szörnyű vérveszteségünk árán érintetlenül, bántatlanul, békében élhetett Nyugat, építhette városait és fejleszthette műveltségét zavartalanul. A második pótolhatatlan véráldozatot a törökök elleni harcokban hoztuk meg ugyancsak Nyugatért. Nyugat azonban hála-ra nem gondolt, csupán a pápa erkölcsi elismerése történt meg, elrendelve a déli harangszót a nándor-

fehérvári diadallal a pogányok felett aratott győzelem emlékére. Ma is világszerte zúgnak a harangok minden nap délben. De minden nap délben nem él a szeretet s hála érzete a magyar nép iránt, amely nép Nyugatért oly sokat áldozott s oly nagyot tett.

Ezeknek a nagy tényeknek az ismerete mind a magyar öntudat hatalmas erőforrása. Elképzelhetetlen, hogy ilyen nagy tények ismeretében csak egy magyarban is elhatalmasodhassék egyszer is a kétség a magyar nemzetnek jobb jövője iránt. Lehetetlen, hogy küldetése tudatában megrettenjen a magyar egy-egy szomszédos nagyhatalom erőszakos megjelenésétől vagy más megpróbáltatástól s feladja azt az őrhelyet, amelyre az Isten állította ezen a földön. Nem lehet az, hogy korcsokká váljunk s a hitetlenekkel és rémlátókkal reszketve szemléljük s számláljuk az ellenség erejét, mert lehetetlen, hogy az isteni küldetés nagy bizonyságainak ismerete ne szüljön új hitet, amilyenre Krisztus tanított bennünket s amelynek parancsára hegyek megmozdulnak s amelynek erejét nem gyengítheti meg a megszámlálhatatlan ellenség fegyveres tömege akkor sem, ha gépmadaraival el tudja sötétíteni az eget.

Az idegenekkel szembeni védekezés, az ősi erények megromlásának félelme Szent István uralkodásától kezdve ott élt az ősmagyarok leszármazottainak lelkében, s mint védekező szankció megcsillant az Aranybulla pontjai között is az elhatalma-

sodó idegenek elleni intézkedésekben. Ez a fokozódó és időnként fellobbanó idegengyűlölet nem az embertestvérnek szólt, akinek az ereiben más vér csörgedezett, hanem a más nemzetiség fiának, akinek beolvadása veszélyeztette a magyar vér ősréjét. A nagyarányú vérkeveredés veszélyeztette a küldetés betöltésének lehetőségét is, hiszen a magyarság feladatának, európai helyzetének megtartása, rendkívüli faji erényeket kívánt.

Amint Nyugatot jobban megismertük, hozzá mindinkább alkalmazkodtunk. Szerepünk és belső életünk megváltozott, megkívántuk, vagy legalább is szívesen fogadtuk az idegen vérrel való mérsékelt beoltást, de nem az idegen vér elhatalmasodását, amely a Habsburg-család uralma alatt következett be. A kuruc felkelések már nem Nyugat védelmében folytak le, hanem a magyar nép szabadságáért és önállóságunk kivívásáért lobbantak fel, hogy nemzetünk tovább élhesse magyar életét. Csak a szabadság bírása, a sajátosan magyar élet élése termelheti ki minden magyar lelkében a magyarság küldetéséhez szükséges erőket.

A kuruc-labanc háborúknak a jelentőségét a magyar szabadságért s a független, tudatos magyar életért való küzdelem és áldozat emeli fel eszményi magasságba és ha ezek a felkelések el is nyomattak, de belekiáltották a nagyvilágba a magyar nép élni-akarását s az önálló életért való minden áldozatra

készséget. *Az önálló élethez ragaszkodás, erő és szükségesség érzete: nagy isteni parancs és akarat emberi megnyilatkozása.*

Isten népeket teremtett, különböző erényekkel és tulajdonságokkal felruházott fajtákat, amelyeknek egymásra gyakorolt hatása biztosítéka annak a fejlődési folyamatnak, amely az emberiség tökéletesedése felé vezet. Az emberek jótulajdonságai, sajátos, egyéni vonások teszik tartalmasabbá, gazdagabbá, színesebbé a közösség életét. Az egyes nemzetek sajátos faji tulajdonságai, jellemvonásai, értékei mind megannyi isteni talentum, amelynek elvesznie nem szabad s amelyeknek gyarapítása nemcsak az egyes fajták érdeke, hanem az emberiség ügyének is szolgálata. *Amely nép ragaszkodik sajátos népi vonásaihoz, eredeti élet jeltételeihez s szabadságához, abban a népben él tudat alatt, vagy tudatosan az isteni elrendelés és küldetés.* Lehet, hogy a kurucokban csak tudat alatt élt, de Rákóczi mélységes hitében bizonyára a legtudatosabb volt a magyar nép isteni küldetésének hite. Ez a hit lángolt a 48-as szabadságharcban is. A ma élő magyarságban azonban elmosódott. Életerőnk fokozása érdekében ismét tudatossá kell tenni ezt a hitet.

A magyar élet éppen ezért emelkedettebb, magasabb élet, mert harcos élet és áldozatokkal teli élet. Ennek az életnek azonban a feltétele a szabadság. A 48-as szabadságharcot, mint rokonjelen-

tőségűt, oda kell sorolnunk a kuruc harcok mellé. Az évszázados idegen uralom nem nyomta el a magyarság öntudatát, hanem csak fellobogtatta és a legnagyobb áldozatokra képesítette 1848-ban. Ezt a magasztos, nagy szabadságharcot nem szabad többé Széchenyi és Kossuth szembeállításán keresztül vizsgálni s nyakatekert okoskodással elítélni, hanem annak tekinteni, ami volt, a szabad magyar élethez ragaszkodás kitörő vágyának. A Habsburg-ház gondolt volna-e valaha is arra, hogy a magyar népnek több szabadságot adjon, ha az a magyar nép nem mutat erőt, mindenre elszánást s nem hoz nagy áldozatot szabadságáért. Az Isten nem segíti azt, aki ölbetett kezekkel ül, fatalista módon, érdemtelenül várva a jobb jövőt.

Az utolsó szabadságharctól kezdve a világháborún keresztül megérlelődött a függetlenség vágya a magyar nemzetben s a szabad magyar élet régi álma valóság lett. De a forradalmakban megméltelyezett lelkek elgyengültek és *ma a magyarságnak elsősorban a nemzetén belül folytatandó szellemi szabadságharcra van szüksége*, amely harc lelki fel szabadulását, a független magyar nemzet-élethez való ragaszkodását fogja eredményezni, ha kitaró és lelkes szellemi munka árán minden magyar lelkébe sikerült beoltani a magyar öntudatot.

A magyar nemzet történelmi tagozódása, telepítések, nemzetiségek.

Sokszor hallottuk és talán magunk is gyakran emlegettük már, hogy mi magyarok uralkodásra termett faj vagyunk. Azt, hogy egy nép uralkodásra termett fajta-e vagy sem, meghatározza harcászati fölénye, magasabb kultúrája, vezérlő és államalkotó készsége. Egy faj hatalmának biztosítását, egészséges faji erejét igazolja az is, hogy milyen nagy hatású a más fajtaikat beolvasztó ereje, — bár ez a tulajdonság nem feltétele az uralkodni tudásnak. A magyarokban teljes értékű volt az uralkodni tudás és beolvasztás készsége, különösen a honalapítást megelőző és követő évszázadokban. Már Árpád honfoglaló népét harcaiban három kabar törzs is segítette, ezek a magyar törzs uralma alá tartoztak.

A magyarok akkor még a vegyes kabar-török nyelvet is beszélték a magyar mellett, de később ez a nyelv teljesen elenyészett, megszűnt s talán csak szavak maradtak meg belőle a magyar nyelvben.

Uralkodóképességünk legnagyobb bizonyítéka azonban országunk ezeréves fennállása. Említettük

már, hogy ezen a földön a magyarokéhoz hasonló megközelítően hosszú uralmat nem ért el egy nemzet sem, pedig országunk nagy területei már évszázadokkal a honfoglalás előtt a római birodalomhoz is tartoztak. A török fajú rokon hun nép vezére, Attila sem tudott tartós állami életre berendezkedni ezen a földön, bár uralkodni tudását és félelmetes hatalmát az egész világ történelme ismeri.

A honfoglalás idejében szlovének, tótok, horvátok, morvák voltak találhatóak hazánk területén és behúzódtak ide a longobárd és német telepések is. A balkáni széleken megjelentek az oláhok, nagyobb területeket uraltak — a szlávokat is hatalmukba hajtva — a bolgárok, amely bolgár népről tudjuk, hogy szintén török eredetű rokon nép, bár ma szláv nyelvet beszél.

A két Küküllő között, a mai Erdély egy részében a székelyek várták a honfoglaló magyarokat. A székely nép onogor eredetét tekintve közeli rokon nép s a monda szerint a székelyek már Attila hunjaival kerültek ide. A magyar nép a honfoglalást követő évszázadokban hatalmas felszívó erejével sok idegent olvasztott magába. Szent István király uralma alatt megindult az idegen keveredés, nagy gyűlöletet váltva ki az idegenekkel szemben, akiktől hatalmi helyzetüket féltették a magyarok.

IV. Béla király 10.000 kunt telepített az országba. Első gondolata az volt, hogy a kunokat ki-

sebb csoportokban telepíti be a magyarok között szerte-szét az országban, hogy a könnyebb beolvadást ezzel is elősegítse. A kun nép azonban együttmaradt régi szervezetében. Az egészséges rokon-vér csak hasznára vált a magyar fajnak, bár kezdetben sok viszály tört ki a magyarok és kunok között, emberi hibák miatt.

A későbbi századokban megindult beszivárgások és telepítések már túlságosan felhígították a magyar vért s ha ezek a magyar földön megerősödött nemzetiségek gyakran velünk is harcoltak, tehát a magyar érdekekért síkra szálltak, nem tudtak könnyen aszimilálódni, elsősorban a magyarétól teljesen idegen kultúrájuk és véralkatuk miatt. A tatár és török elleni harcokban elpusztult magyarság helyére új, idegen telepesek jöttek s megszilárdultak elsősorban azért, mert a magyar uralom sohasem jelentett tűzzel-vassal való magyarosítást.

Románok. Ez az elnevezésük nem régi. A honfoglalás idején még nem voltak önálló nép. Ez a Balkánon bolyongó, állítólag olasz-latin s egyéb keverékekből született nép pásztorkodással foglalkozott, s a XI. és XII. században kezdett beszivárogni Erdélybe. Beszivárgásuk akkor öltött nagy arányokat, amikor az oláhok saját vajdáik kegyetlenkedései elől menekültek ki, akik valósággal állati sorsban tartották őket. A műveletlen s vajdáiktól rettegő oláhok előtt a magyar föld az ígért földje lett.

A magyar urak is szívesen fogadták okét, mert igénytelen munkások voltak.

Rutének. A rutének beszivárgása a tatárjárás után indult meg s a felvidéki tótok is csak jóval a honfoglalás után szivárogtak be többen az ország északi részeibe. Nagyobb gyarapodásuk a XVI. és XVIII. századra tehető. A ruszin nép eredetét nem tudjuk pontosan. Sok orosz hatás van benne s ha akadnak is köztük szókék, oroszos jellegűek, többségük barna, s az oroszoknál kisebb termetű és mozgékonyabb. A földrajzi helyzet kétségtelenül változtatott rajtuk s a magyarsággal való együttélésben mindig hűséges hazafiaknak bizonyultak. II. Rákóczi Ferencnek lelkes követői voltak s a cseh megszállás idején is példaszerűen kitartottak a magyarság mellett érzésükben, s a magyar nyelvet is megtanulták és fiaikat megtanították magyarul beszélni-

Horvátok, szerbek. A tatárjárás gyászos pusztításai nyújtották az első szomorú alkalmat a lakatlan magyar területek benépesítésére. A második magyarirtó korszak a törökök megjelenésével vette kezdetét. „A magyarság háromszázéves harcaiban borzasztó véráldozatot hozott; tiszta magyar vidékek pusztultak el s a lakatlan területen a XV. század magyar királyai csak úgy, mint a hódoltság basái, idegeneket, rácot és ólát ültettek be.” Az egykor szintiszta magyar Dráva—Száva köze a horvátok kezére került, szerbek is laktak már akkor ezeken a

területeken. Később azután a török elől menekülő százezres szerb tömeget telepített be a bécsi udvar a magyar területekre, ugyanakkor, amikor a határon túli szerbek a törökökkel ellenünk harcoltak. A német császárok zsoldba fogadták ezeket a jövevényeket s határőrvidéket szerveztek belőlük a Nyugat védelmében elhullott magyarság otthonában, kihalt magyar területeken.

A Habsburg-birodalomhoz mérten aránylag kicsiny magyar terület csak annyiban érdekelte a Habsburg-dinasztiát, amennyiben új területet, birodalma gyarapodását s erősödését jelentette. A magyar érdekek a Habsburg-dinasztia előtt nem voltak elsőrendű érdekek és így a magyar népnek szabadságáért való lángolásai sem voltak a bécsi udvar előtt rokonszenvesek. A magyarság sakkban-tartására dédelgették a délszláv törekvéseket, megfelekezve arról, hogy valamikor László magyar király segítette győzelemre a német Rudolfot Ottokár cseh király ellen. Ottokár cseh király Ausztria birtoklásáért vívott küzdelmet Rudolffal. Ottokár hatalmas ellenfél volt, akit Rudolf egyedül nem birt legyűrni. IV. László árpádházi királyunk segítette győzelemre magyar és kun vitézeivel 1278-ban, a Morvamezőn vívott ütközetben. László segítsége nélkül Rudolf csatátvesztett volna. Ez a győzelem azonban megvetette alapjait a nagy német birodalomnak.

Részben a sok háború, amelyet a magyarság

legtöbbször Nyugat védelmében folytatott, részben pedig a magyar népnek függetlenségéért vívott harcai mindjobban pusztították népünket s már Rákóczi Ferenc szabadságharcának leverése után, 1711-ben állítólag alig volt 2 milliónál több lakossága Magyarországnak. A XVIII. században „A bécsi udvar nemzetrontó szándékkal irányította a telepítést az utóbbi századok legfontosabb faji ténye ez, mely a magyarság vérbeli összetételét végkép meghatározza. Itt a telepítésnek két következményét kell megkülönböztetni. Egyik, hogy azon területek, melyekről a hódoltság alatt a magyarság tökéletesen elpusztult, most idegen lakosokkal népesítették be, végkép leszakadtak a magyarságról: ezek a déli részek, Bácska, Bánság, hol magyar többségről, sőt kizárólagosságról, mint a hódoltság előtt, szó sem lehetett többé. De ezen déli zárt település mellett az egész ország területét is megrakták kisebb-nagyobb idegen telepekkel, a magyarság kebelében lévő német, szerb, tót szigetek ebből az időből származnak”.

Amint látjuk, a településeknek, a nemzetiségek beözönlésének több oka volt. Szerepelt az okok között a szükség életparanca, a honfoglalást követő első évszázadokban, de nyilvánvaló volt a nemzeti gondolat és a tudatos fajvédelem hiánya is és nagy része volt annak a rosszindulatnak is, amely a magyarság ellenállását idegen érdekek miatt mesterséges vérkeveréssel és telepítéssel akarta gyengíteni-

A németek magyar földön való megtelepülésüket néha úgy emlegetik, mintha azzal a műveltség áldását hozták volna el a magyarságnak. Valóban hoztak magukkal kultúrát, amely azonban nyugati jellegű volt. Ennek a nyugati kultúrának a mérlegén nem lehetett és nem lehet lemerni a magyarok által keletről hozott kultúrát, amely más életkörülmények között alakult ki. Tudjuk, hogy ez a keleti kultúra magas színvonalon állott. Ugyanakkor tudnunk kell, amit elhallgatnak s ez az a tény, hogy a mi védelmünk alatt élhettek nyugodtabb életet, amikor török s tatár tömegeket állítottunk meg s nem engedtünk tovább — pusztulásunk árán sem — s hogy mint szegény telepések, vérünk árán jutottak bővebb kenyérhez itt a magyar földön. (A műveltség fokára pedig jellemző adat, hogy a honfoglaló magyarok összehajtható bőrkádakat használtak fürdésre, évszázadokkal előbb ismerve és használva a fürdést, mint pl. a francia vagy német császári udvar s maguk a császárok.) A nemzetiségi kérdés tökéletes megoldása elsősorban beolvadás vagy kicserélés útján lehetséges és sem múlt formájában, sem a mai formájában nincsen jól elintézve. Az őszintén békés együttlélés is elképzelhető. Ez a vágy a magyarság részéről ma is meg van, feltéve, hogy az itt letelepedett nemzetiségek történelmi sorsukat átérzik s abból részt vállalnak, hogy a történelmi magyarsághoz tartozónak sorolhassuk őket. A nemzetiségek

felé irányuló lazításoknak azonban meg kell szűnnie. Nemzetiségeinknek önmaguknak kell tiltakozniuk minden olyan eszmeáramlat ellen, amely őket a magyarságtól elválasztja. Nemzetiségeink nemcsak teljes jogot és egyenrangúságot élveznek a magyarokkal, mint szintén magyar honpolgárok, de sok olyan előnyben és támogatásban részesülnek, amelyek által a magyarokkal szemben gyakran jobb helyzetbe kerültek. Így például több magyar községben találni gyengén épített, sötét, nádfödeles iskolát, míg a nemzetiségi vidékeken világos, száraz, modern iskolákat építtetett a magyar állam s a magyar egyházak. A nemzetiségeknek tehát első kötelességük, hogy maguk döntsék el sorsukat: békében akarnak-e s boldog életet élni együtt a magyarsággal, amelyhez évszázadok óta közös történelem fűzi őket s amelynek a szelleméből, földjétől, szokásaiból eredő hatások alatt sok magyar tulajdonságot szívtak magukba, tehát bizonyos mértékig asszimilálódtak s lényegesen különböznek az eredetitől óhazájukban élő fajtestvéreiktől. Amennyiben átértékeli a történelmi magyarság fogalmát és jelentőségét, amelyet a közös sors határoz meg s amelynek ők is részesei, úgy bizton reméli a magyar nép, hogy küzdeni fognak minden olyan lázító ténykedéssel szemben, amely az együttélést megzavarja. A döntés ideje elérkezett s a magyar nép figyelemmel kíséri idegen nyelvű magyar nemzettestvéreinek magatar-

tását. Feléjük nyújtja kezét, nagy összefogást várva.. Akinek pedig a magyar parolát ad, azt nem hagyja el soha. Viszonzásul őszinteséget kér, mert sokszor csalódnia kellett s ezért ma már kevésbé hiszékeny, mint volt régebben. A magyar hinni szeretné, hogy a nemzettestbe ma már szervesen beletartozó nemzetiségek sorsközösséget vállalnak vele.

Idegen hatások, a magyar jelleg elhalványulása.

A magyar nép letelepedésével Európának arra a részére került, amely Kelet és Nyugat között kellemetlen ütközőpont s amelyen átvonult sok idegen áramlat. Ez az oka annak, hogy a magyarság gyakran és tartósan került idegen hatások alá s így magyar faji jellegéből sokat veszített. Ezért szükséges felkutatni s egybegyűjteni mindazon értékeinket, amelyeket Isten nekünk adott. De fejleszteni is kell azokat, hogy minden magyarban életrekeljenek s így mindinkább magyarabbakká váljunk általuk. Természetesen szükséges az is, hogy mindig tanuljunk más nemzetektől is, — de először szűrjünk át a magyar lelkiségen minden idegen gondolatot, nehogy olyat vegyünk át, ami megrontja magyar mivoltunkat. Széchenyi mondja, hogy: „Becsülnünk és hűség-gel kell szeretnünk nemzetiségünket, fajtánkat, a nemzetiség isteni mű! Értékes, eredeti sajtáság, amelynek kifinomítása, nemesítése, kiművelése a feladatunk!”

A nemzetiség alatt ma nemzetet kell érteni, amely „Isteni mű, értékes, eredeti sajtáság...” s

ezt nem tudta a múltban sem minden magyar és csak igen kevesen tudják ma is. Nem is vigyáztak és vigyáznak rá. Nem őrzi és ápolja minden magyar olyan féltő gondnal népi tulajdonságainkat, faji értékeinket a lelkében, mint ahogy a nemzet legdrágább kincsét illik őrzeni, amely kincs minden magyar embernek egyéni tulajdona is és mégis az egész nemzeté. „Értékes, eredeti sajtóság”, — így mondja a legnagyobb magyar —, amely minket magyarrá tesz, amely erőforrásunk lehetne. De ezt az erőforrást nem tartotta mindig tisztán a magyar nép és ezért temette be a sok idegen hatás, az idegen szellem és idegen gondolkodásmód s ez a magyarázata annak, hogy ma veszendő ez a kincs. Ha pedig továbbra is öntudatnélküliek maradunk, nemsokára csak a nevünk fogja jelezni magyar mivoltunkat. Míg ha feleszmélünk, s a magyar élet útjára térünk és meggyőződünk arról, hogy a földi életben a mi számunkra csak egy igazi út van s ez a cselekvő magyar élet útja és csak egy életforma lehetséges és ez a magyar életforma, — akkor megifjodik s nagygyá lesz nemzetünk. A magyar élet magyar gondolkodást, magyar magatartást, magyar szellemi életet kíván. Szakítást parancsol sok minden rosszal és túlzással, ami esetleg bennünk rejlik és mindenekelőtt felszabadulást kíván a feleslegesen sok és károsan idegen hatás alól.

Minden nemzet   több-kevesebb   idegen   hatás

alatt él s ez nemcsak elkerülhetetlen, hanem szükséges is, ha az idegen hatás nem túlsók, tehát nem nyomja el az eredeti nemzeti jelleget. Tekintsünk végig most történelmi multunkon is s azután vessünk számot a jelennel, hogy élénk táruljanak azok a külső hatások, amelyek nem kívánatos módon befolyásolták nemzeti életünket.

Amikor a honfoglalás után beékelődtünk Európa testébe, másfajú népek közé kerültünk, mint amelyek között a honfoglalásig éltünk. Meghódítottuk Európa egy kis darabját, a történelmi Magyarországot, Európa pedig lassan meghódított minket. Letelepeltünk s hogy együttélhessünk az új szomszédokkal, ismergetni kezdtük szokásaikat, életmódjukat és gondolkozásukat, talán nem is tudatosan, csupán csak az együttélés s a gyakori találkozásból eredően.

Királyaink idegeneket hoztak országunkba, akik között tudósok, művészek, katonák bőven akadtak. A tudósokra, művészekre bizonyára azért volt szükség, hogy Nyugat műveltségét, kultúráját megismer-tessék velünk magyarokkal, hiszen a nyugati műveltség átvétele egyik feltétele volt a szomszédokkal való együttélésnek. A nyugati harcmód megismerése pedig természetszerűen adódott új helyzetünk-ből. A királyi udvarokban sokat érintkeztek főuraink az idegenekkel s átvették azok szokásait, azok életmódját és ízlését néha minden bírálat nélkül. Ezek az első hatások még nem jelentettek veszedel-

met, nem okoztak elszíntelenedést, teljes átváltozást, hiszen a magyarság eléggé egységes életereye egyszerűen beolvasztotta azokat saját arculatához, lelkiiségéhez formálta az idegenből tanultakat.

Örökös harcaink fejlesztették ugyan harci érenyeinket, de visszavetettek a művelődés terén és ha a mulasztottakat pótolni akartuk, ismét csak nyugati szomszédainkra voltunk utalva s osztrák, német,, olasz hatás alatt fejlődünk sokat, mert Kelettől teljesen elszakadtunk már. A művészetek is — egy-egy nép lelkiiségének kifejezői —, nálunk idegen hatás alatt fejlődtek. Amíg más nemzetek zavartalanul fejlődve magukból kitermelhettek, minden értéket, addig mi az idegenre voltunk utalva. Igaz, hogy az idegenből szállított művészet a magyar életben lassan magyar jelleget nyert, de mégsem a magyar lélekből fakadt. Építészet, zene, mind idegen lelkiiséget ültettek belénk, mert nem volt annyi nyugalmi időnk, hogy megtarthassuk és összegyűjthessük s fejlesszük mindazt, ami sajátosan magyar, keleti vonás.

Ez az oka annak, hogy legrégebbi dalaink is csak a kuruc időkből származnak. Még régebbi szokásaink, dalaink elvesztek s a feljegyzetteket pedig elpusztították, helytelen felfogásból eredően. Ha minden harc és pusztulás nélkül élhattünk volna új hazánkban, akkor talán Európában divattá lett volna meszeszerűen szép és művészi építészetünk, dalaink, öl-

tözetünk utánzása. (Ruházatunkból így is sokat átvettek más nemzetek. Így pld. a zsinórozás, mint ékesség európai fejedelmek és főrangú urak díszruháinak lett előkelő dísze.)

Amíg nemzetünk a magyar nyelvet beszélte, az idegen hatások nem jelentettek komoly veszedelmet és az sem lett volna baj, hogy sokan megtanulták a letűnt, de klasszikus latin nyelvet. A magyar faji értékek elprédálása akkor kezdődött meg nagy mértékben, amikor a latin lett a hivatalos nyelv s a magyar nyelvet csak a pórok beszélték és őrizték meg az utódnak.

A magyar nemzeti jelleget károsan befolyásoló hatások, erőtényezők között szerepel az évszázados török uralom is, bár a török elnyomatások idejében *él*t a magyar szó. A hosszú, kényszerű együttélés azonban erős nyomokat hagyott népünkön. A török hatást nem könyvelhettük el szellemi haszonként minden vonatkozásban, csupán azért, mert a török rokonfajú nép, hiszen a magyarság sok vonatkozásban már magasabb műveltségi színvonalon állt, mint a felette évszázadokig uralkodó török nép.

Az idegen hatások mérlegelésénél rá kellene mutatni mindarra a jelenségre is, ami értéket jelentett és elősegítette a magyar nép fejlődését valamely vonatkozásban. Ezúttal azonban a célunk annak megvilágítása, hogy hogyan vetköztette ki

a magyart sajátos egyéniségéből a másfajú népekkel való gyakori érintkezés. A magyar jelleg s a magyar jótulajdonságok lassú sorvadásaért nem lehet egyedül az idegeneket hibáztatni, hanem elsősorban bennünket, magyarokat terhel felelősség azon hibáinkért, amelyekkel önmagunkban is gyakran találkozunk s amilyenek a hasznos dolgok, gondolatok iránt tapasztalható közömbösség, az idegenek még mindig túlértékelése, ugyanakkor a hiúság virágzása s a faji öntudatnak bizonytalan, homályos formája és még néhány más hiba is.

A legerőteljesebb mértékű idegen hatás a magyarságot az évszázadokig tartó Habsburg-uralom alatt érte. Az udvar fényköre sokakat elbűvölt, sokan megtántorodtak a bécsi udvar kegyétől. De minél erőszakosabbá vált az osztrák hatás, annál inkább kezdett nyiladozni a nemzeti öntudat. A német nyelv kötelezővé tétele komoly ellenállást váltott ki és kitűnő magyarok tömörültek ellene, mert abban az elgermanizálás szándékát ismerték fel.

Nehéz órákban mindig magára talált népünk, de rendszerint csak az utolsó percekben. Bessenyei György magyar nyelvi mozgalma is a nemzet öntudatosítását indította meg, bár előtte is mindig akadtak lelkes, kitűnő magyarok, fordítók, akik magyar nyelvre fordítottak idegen műveket, vagy írtak eredeti magyar munkát. A német uralom azonban ráütötte bélyegét egész életünkre s mikor a

magyarok egyezséget kötöttek némelyik Habsburg-császárral, mint magyar királlyal, annak legtöbbször nagy árát fizették meg. Mária Terézia alatt is, bér sokat fejlődött a közrend, az oktatásügy, mind-ezen intézkedésekkel azonban a nemzeti érzés megfogyatkozott. „A gyűlölt Bécs hazánkat is szférájába vonta: az udvartalan és fővárostalan ország utánozta nyelvében, divatában, szellemében, — s az elpusztult Buda és lehanyatlott Kolozsvár helyett szinte a maga fővárosának tekintette. Fővraink egymásután szakítottak a régi magyar hagyományaikkal s ősi várlakaikból és udvarházaikból, melyek egyben táborhelyek és nevelőiskolák /oltak, a császári udvar közelébe gyűltek, hol kitüntetések várták őket... Velük előkelőbb osztályaink is elnémetesedtek és elfranciásodtak; a közélet és tudomány eldeákosodik. Az újonnan épült barokk-kastélyokban, melyekbe a királyné is el-el látogat, a német színészek és kópírók szívesen látott vendégek; a magyar nyelv nemcsak idegen lesz bennük, hanem egyenesen lenézett.”

Szomorú idők voltak ezek, amelyeknek hatását még a XX. században is érezzük, hiszen a hivatalos nyelv német volt, az iskolázás módszere, sőt anyaga is magánhordta a német bélyeget s az 1914—1918-as világháborúban a honvédtiszt kitüntetési okmánya is német nyelven volt megírva. A magyar életerő azonban nem sorvadt el. Az idegen

elnyomatásra s a ránknehezedő idegen szellem nyomasztó terhére úglátszik szükség volt a magyar népnek, hogy népből nemzetté váljék és mindinkább öntudatos magyar életet éljen.

A sors megpróbáltatásai — valljuk be — valósággal gyógyítóan hatottak tunyaságunkra és közömbös természetünkre. Ennek köszönhető, hogy mindjobban növekedett a jóérezsű magyarok tábora, akik szellemi életünk minden terén munkához láttak, különösen a nyelv pallérozása, irodalom és művészetek terén. „Mind e törekvések központja az Akadémia, melyet anyagi és szellemi gyarapodásában az idegen kormány minden módon gátolt, míg f Kiszfaludy Társaságot a kényuralom egész ideje alati teljesen el is nyomta ...” „A cenzúra zaklatásaival küzdve, legalább a magyar szó szeretetét ápolgatja színművészetünk...” A szellemi élet minden terén értékes megmozdulásokat lehetett tapasztalni, de ezek közül alig akadt olyan — kivéve az irodalmat —, amely a népi lelket, a magyar őstulajdonságokat őrizte s kutatta volna, hogy megmentse azt, ami magyar eredetiség.

A magyar nemzetnek nem volt ideje arra, hogy megtisztítsa lelkületét mindattól az idegen hatástól, amely kezdte eltorzítani és lassan átformálni. Valóságos átváltozásnak indult a magyar élet s a sok vérkeveredés után gondolkodásunk, szokásaink, lelkületünk és életfelfogásunk is megváltozott. Pedig

abból való kiforgatásunk a magyarság jellegének megszűnésével annak pusztulását okozhatta volna.

Alig jutott lélegzethez a magyar nép, alig csendesedtek meg felette a történelem viharai, újra folytatódott a nyugatos hatások özönlése, nemcsak osztrák, német lelkiséget árasztva felénk, hanem ránszabadítva a francia kultúrának értéktelenebb elemeit is. De ránszabadult a liberális korszakban, anyagiakban hatalmasan gyarapodó zsidóság szellemisége is. A legnagyobb könyvkiadó vállalatok, napilapok, színház a zsidóság kezébe került s ha történik is változás e téren, nem lehet hamar kimosni a magyarság lelkéből azt a hatást, amit a zsidóság szellemi uralma belénevelt hosszú évtizedek alatt. A magyarországi műdalok idegen lelkiségről, idegen gondolkodásról, idegen erkölcsökről tesznek vallo-mást épp úgy, mint az általuk irányított könyv, színpad, film stb.

Azt kell mondanunk, hogy a városi nép ízlése megváltozott, különösen az utóbbi évtizedekben. A magyar ízlés és a népi értékek iránt alig-alig akadt egy kis megértés s csak hosszú lelki fejlődés, illetőleg tisztulás eredményezheti majd a magyar egyéniségnek ilyen utakon való újjászületését. A pesti színpadon kevés kivétellel a falu igazi népi lelke torzfigurát ölt és vagy nevetség tárgya lesz, vagy valami erőltetett s a magyar lelket megérteni nem tudó, de propagálni akaró szentimentalizmussá válik.

Nem válhatik valaki magyarrá egyedül a magyar nyelv bírása által és az sem elég, ha magyar honpolgárnak vallja magát. *A magyarrá válásnak feltétele a szellemi, lelki átalakulás, ami akkor lehetséges, ha az átalakulás őszinte vágyával történik a közeledés a magyar irodalom, népművészetek, gondolkodásmód, népi szokások megértése, megszeretése; a magyar élet megértése felé.* Magyar légkörben élve lehet új erőket gyűjteni, átadva magunkat teljesen a magyar faji erők alakító hatásának. És mélységes szeretettel kell hitünkkel tenni a küldetés hitét, belekapcsolódva a magyarság igazi lelki közösségébe.

Tudjuk nagyon jól, hogy ez a lelki közösség nincs meg, hogy a város és falu között még mindig elválasztó erők állnak. Tudjuk azt is, hogy a városból sok értéktelen lim-lom kerül ki a falura és valószínűleg megmetyelje annak magyar lelkiségét. De ha minden magyar tudatosan járja majd a magyarrá válás útját, akkor meg fog születni a nagy lelki egység. Lelki egység, amely magyar szíveket kapcsol testvéri közösségbe, amely mentes az idegen-imádatától, amely kis magyar értékeket áhítattal gyűjt össze s emel fel a feledés porából. Ilyen kincs sok hever még felfedezetlenül a magyar lélek-parlagon s az igazi kincsgyűjtő még kevés, sokan szeretnek akkor is külföldre menni, amikor arra nincs szükség s olyan szellemi mozgalmak átültetői lenni, amelye-

ket nem a magyar lelkiségre szabtak, nem ahhoz mérték, nem nekünk valók.

Erős akarattal és kitartással kell munkálkodnunk azon, hogy történelmi nemzetünknek, a lelkülete és Isten adta, de porlepte értékei elöntsék a magyarság lelkivilágát, kimossanak belőle minden kártékony, idegen hatást. Mindez csak kitartás kérdése, amely kitartás a hétköznapiok csendes munkáját igényli. A győzelemnek forrásai nem a frázisok, jel-szavak, bankettek, hanem a tanulás, a szervezett tudatos munka. Minden magyar polgár tudása, ereje kell ahhoz, hogy a magyar értékek egybegyűjtsenek, rendeztessenek. Hatásuk alatt lehet, hogy átalakul majd iskolai rendszerünk, politikánk, szociális gondolkodásunk — talán egész mai életünk a magyar jobb jövő ígéreteként.

A magyar lelkiiség erőforrásai.

Mindnyájan ismerjük a népmesének azt a tulajdonságát, hogy főhősét varázslatos erővel ruházza fel. A mese olvasásakor az is feltűnik, hogy a mesehősök majdnem minden esetben jószívűek, becsületesek, bátrak, vagy más kiváló tulajdonságaik gyakorlásáért kapják meg jutalmul a lehetetlent is megoldó varázsszert.

A történelemnek is volt hosszú évszázadokon keresztül egy meseszerű hőse. Ez a hős erényeinek birtokában csodákat ért el a történelem színpadán, hiszen mindig többségben levő ellenséggel kellett megbirkóznia. Volt idő, amikor már majdnem teljesen elvérzett és temetője lett hazája, de csodálatos módon mindig feltámadt, varázslatos ereje által. A magyarnak jutott ki ez az egyszer tragikus, másszor meseszerűen szép, csodálatos szerep az emberiség életében.

A magyar nép ereje és erejének titka azokban a faji erényekben rejlik, amelyek által jelöltettünk meg magyarnak és amelyek más nemzetektől eltérő jelleget adnak a magyarságnak. Mindenki, aki magyar ragaszkodik a fajtája erényeihez, annak saját-

tos faji értékeihez. Ezért folynak olyan heves viták néha a magyar népdalért, a magyar beszédért, a népművészetekért, mert ezek a magyar lélek megnyilatkozásai. Hallásuk, látásuk által magyar hatás alatt tartanak és még az itt élő idegent is asszimilálják, idegenségéből, másszerűségéből magyarrá alakítják át. Nem az állampolgárság tesz valakit magyarrá, hanem a lelkiség, gondolkodásmód, jellemtulajdonságok.

Azért, aki nem hallgat magyar népdalt, nem gyönyörködik a népművészetekben, nem táplálkozik magyar lélektáplálékkal, gondolattal, az lassan megszűnik magyarnak lenni, bár lehet, hogy magyarnak vallja magát. Tény az is, hogy nem egyedül a magyar népművészetek a feltételei annak, hogy valaki magyar életet éljen, hanem a magyar föld, magyar klíma stb. hatásai alatt maradás is, — de ezek is és azok is. Íme itt találjuk a magyarázatát annak, hogy a történelmi családok sarjai miért idegenedhettek el saját fajtájuktól, s a hosszú külföldi tartózkodás után miért szakadtak el lélekben a magyarságtól, s hogy idegen származásúak miként alakulhattak át magyarrá a magyar néppel való állandó együttélésben. Föld, éghajlat, történelem mind formáló erők, mégis amik a lelket alkotják, ezek a gondolkodásmód, az öröm, bánat és más érzések megnyilatkozásai a dalban, a faragásban, kerámiában, öltözékben, nyelvben, beszédmódban, népszokásokban.

Mindezek olyan értékek, amelyek formáló hatással bírnak, lelki tulajdonságokká válhatnak azokban is, akiknek a vére idegen s így idegen származású egyénnek lehet egészen és igazán magyar a lelkisége. Aki tehát magyar, az elsősorban lélek szerint magyar.

Vér és lélek ütköznek meg itten és ebből az ütközetből a lelkiség kerül ki győzelmesen, mint nemzetet alkotó erő. Az ideális természetesen az, ha vér és lélek harmóniába kerülnek, egymásnak megfelelő hatások alatt tökéletesednek. Aki elszakad a magyar lélektől, elveszti azokat a tulajdonságokat, amelyek a magyar életre képesítik.

És most ismerjünk meg néhány magyar erényt, magyar jellemvonást a népművészetekben s a magyar írásban is.

Népdal.

A magyar egyéniség tisztán és őszintén a népdalokban nyilatkozik meg leginkább. A népdalban fehéren, hamvasán ragyog a szerelem. A régi virágénekekben éppúgy, mint a világháborúban termett katonadalokban. Nem lehet tisztábban, s költőibb hasonlatokban megénekelni a szerelem érzését, mint ahogy azt az évszázados következő sorok mondják:

Szívem megújulna.
Sej, haj gyöngyvirág,
Teljes szegfű, szarkaláb,
Levendula virág.
Ha kertetbe mehetnék,
Ha ott kertész lehetnék,
Mindjárt meggyógyulnék.

Sej, haj gyöngyvirág,
Teljes szegfű, szarkaláb,
Bimbós majoránna.
Ha kertetbe mehetnék,
Ha ott kertész lehetnék,

A szerető érintetlen fogalmát csak a városi élet szennyezte be, — biztosan nem magyar hatásra. Az idegen lelkiség az aszfalton termett szöveg és

dallamkuptékban, mődalokban gyakran elárulja nem magyar származását, mégis belopószik a magyar falu világába édeskés érzelgősségével, hogy azután, aláássa az erkölcsöket. Irtani kell ezeket egyszerűen úgy, hogy nem énekeljük s hogy népdalt énekelünk, amelyből hűség árad, mint ebből a háborús dalból is:

Nyitva van a százados úr ablaka,
Barna kislány sírva sétál alatta,
Állj meg kislány, érted dobog a szívem,
Nem tagadom, hogy igazán szeretlek.

Nem állok meg a százados úr szavára,
Nem is leszek a százados úr babája,
Van már nékem a századában egy közlegény,
Kit nem adnék százados úr magáért.

A közlegény elesik a csatába,
Kinek borulsz barna kislány a vállára?
Ha elesik, szálljon áldás porára,
Mégsem leszek százados úr babája.

Van méltó kifejezője a magyar dalban a bánatnak, örömmek, hazaszeretetnek és minden emberi érzésnek. Népdalaink szövegében és dallamában megnyilatkozó felfogás és érzés éppen az, amit magyar jellegnek mondunk, mert a magyar ember gondolkodásmódja, érzésvilága, jelleme nyer kifejezést benne. Van olyan dal is, amelybe egy egész élet története van belesűrtve, mint ez, amelynek más dallamú mődal-változata is szép:

Édesanyám is volt nékem, sej dalom madár,
 Keservesen nevelt engem, sej dalom madár.
 Éjszaka font, nappal mosott,
 Jaj de keservesen tartott,
 Álom, álom mért nem jössz a szememre?

Édes volt az anyám teje, sej dalom madár,
 Keserű a más kenyere, sej dalom madár.
 Keserű is, keserves is,
 Néhanapján panaszos is,
 Álom, álom mért nem jössz a szememre?

Szép szeretóm is volt nékem, sej dalom madár,
 Soha meg nem vetett engem, sej dalom madár.
 Bánatában is mosolygott,
 Halál tőle elválasztott,
 Álom, álom mért nem jössz a szememre?

Hogyha megunom magamat, sej dalom madár,
 Útnak indítom magamat, sej dalom madár.
 Olyat vágok hatot belé,
 Borul az ég mindenfelé,
 Álom, álom mért nem jössz a szememre?

Olyan a népdal, mint az igazgyöngy és olyan a múdál, mint a hamis gyöngy, nincs igazi fénye, értéke, mert nem sok ember lelke szülte és nem sok lélek örömén vagy fájdalmán csiszolódott ki a lélek tiszta nagy vágyával, mint a népdal. A múdál csak egy embernek s gyakran nem magyar embernek a lelkéből fogamzott. Sokszor pedig megrendelt, megfizetett kisebb-nagyobb költői készségek szülték.

Van ugyan néhány szép kivétel, amelyek arra jók, hogy például hazafias érzéseket ébresszenek, de nem töltekezhetik általuk a lelkünk magyar faji erőkkal, mert nincsenek ilyenek bennük, legfeljebb csak egy-egy érzés, egy-egy szebb hangfoszlány s annál több páthosz és érzegősség.

Aki többet énekel és hallgat műdalt, mint magyar dalt, annak a lelkéből lassan kisurrannak magyar tulajdonságai s a hamis és mesterkéltné érzések lassan eltorzítják a lelkét. Érzése, gondolkozása megváltozik, karakternélkülivé, meghatározatlanná válik, nem lesz többé jellegzetesen magyar.

A hetyke kurucdal: „Te vagy a legény tyukodi pajtás...” mást mond a magyar katonalélekről, mint a „Kis fiacskám, látod ez a térkép ...” című érzegős háborús műdal. Az egyikben erő van, a másikban vigasztalan sötét borongás és megfélemlítés. Akad-e olyan tudatlan szülő, aki azzal rémisztgesse a gyermekét, hogy „zord mezőkön édes jó apádra leskelődik százezer halál”. A „Csínom Palkó, csínom Jankó” néhány száz évvel ezelőtt ugyanolyan bátor lelkületről s a hallálal való komázásról tett bizonyosságot, mint például ez a háborús katonadal:

Diófából sej, haj, diófából nem csinálnak koporsót.
 A bakának sej haj, a bakának nem írnak búcsúztatót.
 Ágyúgolyó lesz annak a búcsúztatója,
 Barna kislány sej, haj,
 Barna kislány lesz a megsiratója.

Az örök magyar katonalélek él ezekben a régi és új magyar dalokban és ez a lélek egyszerűen tudomásul vesz vagy megállapít tényeket. Leszámol a a halállal és megnyugszik abban, hogy barna kislány lesz a megsiratója. Ez a háborús magyar katonasors, az ezeréves magyar sors. Bátorság és természetesség van a magyar lélekben és csak kevés búsulás a halál felett. A műdal meglágyító, szétfolyó érzelgőssége és gyakran szemérmertlensége megtámadja ennek a léleknek igazi értékeit.

Említettük, hogy a magyar dalban benne van az egész magyar élet. Nézzük csak most ennek az életnek még nem említett más megnyilatkozásait. Ma már tudjuk, hogy történelmi értékük van a betyár-nótáknak. Azért lett betyár sok derék magyar férfi, mert nem akart harcolni idegen zsoldban, idegen érdekekért, idegen földön. Elmenekült tehát az erőszakosan sorozó német bizottságok elől. Ennek a következménye az lett, hogy üldözték, vadászták, mint a vadat és belekergették a betyárkodásba, — arra kényszerítették, hogy útonálló legyen. Ha egyszerűen gyáva katonaszökevény lett volna egy-egy ilyen magyar legény, nem fejtett volna ki az üldöző túlerővel szemben igen gyakran vakmerő ellenállást. Az egykor szabad és független magyar népnek szomorú korszaka lett a betyárvilág, hiszen az elnyomatást jelentette. El kell ítélnünk teljes mértékben még az üldöztetés és nyomorúság következtében el-

követett rablást, fosztogatást is, de nem tagadhatjuk meg a kényszerből lett betyároktól rokonérzésünket sem. A nép sem tagadta meg tőlük, mert ismerte az okokat, amellyel fajtestvéreit szerencsétlen életbe sodorták.

A magyar lélek rugalmasságának és örök derűjének szépséges megnyilatkozásai a betyárdalok. A betyárt szomorú sorsában se hagyta cserben dalos lelkülete:

„Jeges eső esik,
Kis pej lovam ázik,
Rezes kantárszárán
Gyenge kezem fázik.

Tulipántos szűröm
Vállamra akasztva,
Kapámon a fegyver,
Mellette a balta.

Elöttem a határ,
Mögöttem a zsandár,
Kínlódik-a, dik-a, dík-a német,
De utól nem érhet...”

A magyar megszokta a sors csapásait és mindig: vigasztalást talált a dalban, akkor is, amikor eszébe jutnak a kis és nagy „Mohácsok”, kis és nagy veszteségei, apró és nagy gondjai:

„Leesett a Rigó lovam patkója,
Jeges az út, majd kiszalad alóla,

Felveretem orosházi kovácsnál,
Ej-no, hiszen több is veszett Mohácsnál.

Volt nekem egy fehér házam, leégett,
Azt se tudom, hogy a telke kié lett.
Be van írva vásárhelyi tanácsnál,
Ej-no, hiszen több is veszett Mohácsnál.”

A dal fellelkesít és megvigasztal, harcra buzdít, vagy elszáll messzire s a jelennek megeleveníti a multat. Olyan, mint a lélek, átszáll vastag börtönfalakon, a súlyos rabláncból is elszáll, átszáll a tengereken. Akkor a legszebb és legnagyobb a magyar léleknek a dalban megnyilatkozó nagysága, amikor legnehezebb a sorsa, amikor mások ajkáról panasz és kétségbeesés hangzik. A dal bearanyozza a hétköznapok egyszerű életképességeit, azt, ami másnak semmit sem jelent: egyszerű, jelentéktelen apró mozzanat. Ezért tud örülni kis örömöknek és meglát minden jót és szépet:

„Tizán innen, Dunán túl,
Túl a Tizán van egy juhász nyájastul.
Ott főzik a jó paprikást,
Meg is eszik kis vellával,
Fakalánnyal, bográcsbul.

Tizán innen, Dunán túl,
Túl a Tizán van egy kanász nyájastul.
Ott sütik a jó malacot,
Cserfahéjjon, bikkfányárson,
Ihajja!”

Nemes lelkület az, amely minden érzést, gondolatát dalba önti s a dalban az egész életét költészetté avatja. Sokat sorolhatnánk fel még ártatlan, derűs hangulatú dalokból, amilyenek például:

„Ó mely sok hal terem az nagy Balatonban...”

Ide jegyezzük a harmadik versszakát:

„Addig kell a vasat verni,
Amíg tü-zehhe-rehhe-rehehes,
Semmit sem ér olyan hordó,
Amely ü-rehhe-rehhe-rehehes.
Köll hát bele tenni, ki köll aztán venni,
Ha szükség-gehhe-rehhe-rehehes.”

A lelki kincseknek kifogyhatatlan kincsestára a magyar dal. Amely népnek az érzéseire és azok kifejezésére a szépnek ilyen gazdag változatai állnak rendelkezésére, annak a népnek gazdag a lelkivilága. Amely nép a haragját is költőien tudja kifejezni, annak a lelkében tündöklük legjobban a jóság. A magyar nép ilyen lelkületű nép. Lehet, hogy lelkének sajátos magyar értékeit elszíntelenítette a sok idegen hatást árasztó könnyű fajsúlyú műdal. Tudjuk, hogy ezt a lelket el akarja lepni és lassan eltemetni, ettől a lelkülettől távoleső, azt megérteni és őszintén szeretni talán sohasem tudó idegen szellem. Tudjuk, hogy a tiszta magyar lelkiséget veszély fenyegeti, hogy az idegen szellem mértéktelen és vá-

logatás nélküli hatása többet árthat a magyarságnak, mint egy háború. Ezért kell résen lenni, ezért kell sokat énekelni a magyar dalt, mert amíg ezt énekeljük, magyar hatások alatt tisztul a lelkünk magyarrabbá. De legyenek itt irányadók Kodály Zoltán szavai, aki arra biztat, hogy énekeljük a magyar mellett az idegen népek dalait is, lehetőleg a maguk nyelvén, mert így lehet megismerni belőlük a népeket. „De előbb magunkat ismerjük *meg*, hogy el ne tévedjünk a világ rengetegében. Ha házat akarunk építeni, hogy ne ártson neki szakadó eső, árvíz és fúvó szél, kősziklára kell raknunk, nem homokra. A mi kősziklánk más nem lehet, mint az ősi magyar dal.

Sok erény él a magyar dalban, tehát a magyar dal a magyar ember lelkének kivirágzása, az örök magyar lélek forrása, amelyből minden magyarnak gyakran kell töltekeznie, hiszen hittel van tele. A fáradtnak, csüggedőnek is erőt, biztatást nyújt, mert bármilyen nehéz is a magyar sors,

„Nem lesz mindenkor így,
Szívedben bús ne légy,
El ne hagyj magadat,
Várjad jobb sorsodat.
A szerencse forgandó,
Naptól felleg távozó,
Szívedben bús ne légy,
Nem lesz mindenkor így.

Ád Isten jó időt,
Zöldit majd friss mezőt,
Ád alánk jó lovat,
Kedvébe befogad.
Végiglen a végeken,
Hírünk, nevünk ép leszen.
Ád Isten jó időt,
Zöldit majd friss mezőt.

Innen úgy járjatok,
Túlhan úgy várjatok,
Hogy minden reggelen,
Jó szablyánk kész legyen.
Igazságot tesz nekünk
Bátorságos fegyverünk.
Innen úgy járjatok,
Túlhan úgy várjatok.”

Népművészetek.

Az ember igazi értékét lelkisége mutatja meg. A lelki „minőség” kétségtelenül jó fokmérője az igazi műveltségnek. Bármily sokra becsüljük az iskolázott fő értékét, nem hallgathatjuk el azt a tényt, hogy az iskolázott agyú ember nemes lelkület által válhatik igazán hasznos tagjává nemzetének. Ebből következik az, hogy egy nemzet annyit ér, amennyi nemes lelkületű polgára van. Az egy nemzethez tartozók rokon tulajdonságai, azonos vonásai alkotják a nemzeti lelket, amelynek sajátos megnyilatkozásai — a magyar lelkiség megnyilatkozásai — a népművészetek is.

A dalról már szóltunk, és meggyőződhattünk arról, hogy a magyar ember lelkének érzéseit szépen fejezi ki: szép szavakba és szép hangokba önti. Ugyanaz a lélek él a nógrádi, hevesi vagy somogyi pásztor faragásaiban, amikor a kis darabka tükörüveget és bajuszpedrőt tartó „tükröst” ékesen kifaragja, mint amely érzés él a daloló magyarnak a szívében. A szerelem érzése, öröm, bánat kifejezést nyernek szóban, hangban, fában, cserépben, de kifejezést nyer a természetben látható szép is a ma-

gyár népművészetekben. A magyar lélek összeforrott a természettel és ahogy attól mindjobban elválik, úgy fogyatkozik, színtelenedik benne az is, ami magyar. Úgy is lehetne ezt mondani, hogy faji egyéniségünk egyik életeleme a nagy természet. Azt mondhatná erre valaki, hogy nemcsak a magyar él kint a természetben, hanem sok másfajtájú nép is és ez így is van. Azonban a természet mindenhol más, a mi hazánkban is más. Másodszor pedig nem minden nép látja úgy meg a természetet, mint a magyar és harmadszor: nem minden népre gyakorol olyan hatást a természet, mint a magyarra.

A magyar nép meglátja, megérti és szereti a természet világát s benne, vele él, magában hordozza s színeit, formáit alkalmazza művészetében is. A sárköziek nemesen előkelő, fekete alapon fehér szépséges hímzései virágdíszesek és állatformák is vannak belehímézve. A mezőtúri hímzések egykori szép tömörsége is virágokkal s levelekkel ékes. A régi szűrszabók pedig színekben és formagazdagságban versenyre keltek magával a természettel. A magyar népi keramikusok (nem iparművészek!) minden előrajzolás nélkül pingálják ki a szebbnél-szebb virágdíszeket és aki egyszer látta ilyen munkájában a mezőtúri öreg Badar Balázst, az meggyőződhetett arról, hogy komoly művészet minden alkotása. Játszi könnyedséggel ír fel cserepeire szebbnél-szebb virágokat, leveleket, tréfás, mosolyra derítő

verseket s kiönti bennük lelke gazdagságát. A kancsók, vázák nemes vonalai ennek a lélekszépségnek további gazdagsága. Tudjuk azt is, hogy Kalocsán és környékén is a mező virágai adják a fő díszítőelemet. Odakerülnek a ruhára, kötényre s a házak külső és belső falára is, hogy ne hervadjanak el sohasem. Derűs életkedv, élethit bizonyosságai a magyar népművészet színei, vonalai, díszítőelemei. Mesélő nép a magyar, még vannak öregek, akik tudnak szép meséket. A magyar népmesék is megelevenítik a fát, sziklát, virágot s emberi szót adnak az állatok szájába.

A pásztorok faragásai Somogyban, Zalában, Nógrád vagy Heves megyében ugyancsak a természettől veszik díszítőelemeiket. A virágok mellett gyakran alkalmazzák a fákat, s az állatok közül a szarvast, szamarat, kost, rókát és madarakat is gyakran faragnak ki a tükrösön, borotvatartón, sótartón, vízmerő kanálon. A karikás ostor, vagy „nehéz ostor” s az erszénykészség bördíszei is levél és virágvonalakra emlékeztetnek.

A falusi házak homlokzatán, bútorok díszítésén, kapuk faragásán is mindenütt megvannak a természet nyomai, gyakran stilizált formákban. A magyar ember egész életét teleszórja szép lelke gazdagságával. Néhol már idegen hatásokat lehet felfedezni, de a magyar népi *művészet*, ha be is olvasztott egy-egy idegen motívumot, a történelem folyamán ma is

egyedülálló szépségében és eredetiségében, — bár a német építőművészetben nyoma van pl. egy, a székely-kapuhoz hasonló kapunak. Lehet, hogy onnan vettük át? — Ha ez igaz lenne, nem szabadna elhallgatnunk, de a tény az, hogy inkább a székelykapu látása lehetett hatással valamelyik német sógorra, erdélyi szászra, akit esetleg meglátogatott németországi rokona, vagy maga ment vissza az óhazába és felhasználta a székelykapu építés módját, hasonló módon. Egyébként nem árt, ha elolvassuk a szakértő idevonatkozó véleményét:

Keöpe Viktor írja: „A magyar ház kínai rokonsága” című cikkében, a „Búvár” 1938. évi júliusi számában: „... felhozom a székelykaput. Ezt mindenki ismeri, erről mindenki tudja, hogy az ősidők óta sajátunk, hogy azt senki környező néptől át nem vehettük. (Lásd: A székelykapu útja a távol Keletig. Búvár 1937. április.) Már kimutattam rokonságát a többi turáni nép kapujával, akikkel érintkezésben csak réges-régen, kétezer évvel ezelőtt voltunk. Tehát azt legnagyobb valószínűség szerint még a hunok hozták be.”

Népi művészetünk elemei, színei csupa életkedvet, bízó lelket, hitet sugároznak a szenvedésekkel teljes, áldozatos magyar élet ellenére is. Helyenként még ma is díszes, ékes kopjafát állít a magyar ember a sírja fölé, amelyet Nagykőrösön „bimbó”-nak nevez, bizonyára azzal a hittel, hogy élete bimbója

a túlvilágon majd kinyílik s virágozni fog. Ne engedjük senki által sem megrontani népi művészetünket, hanem inkább örködünk felette, hogy megmaradjon hamisítatlan eredetiségében, mert csak így a magyar lélek hű kifejezője. Ez a magyar lélek, „magyar Psyche” ihlette meg nem egy nagy költőket, akik közül éppen azok állnak hozzánk legközelebb, akik ennek a magyar népi léleknek a kifejezői s akik egyben a legnagyobbak, talán éppen azért, mert a magyar lelkeség ápolói.

Ahol s amikor tehetjük, nézzük meg alaposan, s gyönyörködünk népünk művészi alkotásaiban, mert amíg nézzük, addig is termékenyítő magyar hatás alá bocsájtjuk lelkünket s így magyarabbá is fejlesztjük. Ifjúságunk nevelésében is tudatosabban kellene felhasználni a népművészetek nagy nevelő hatását. Jól előkészített falujáró utak alkalmával számtalan lehetőség nyílik erre. A fiúk nagy szeretettel rajzolják, fényképezik a falusi házak, kapufák, bútorok díszítőelemeit és nagy lelkesedéssel gyűjtik a népszokásokat, verseket, dalokat.

Megfelelő vezetéssel a leányok is szívesen megismerkednének a falu asszonyainak, leányainak művészi készségével. Be kellene iktatni ezt a munkatervet az iskolák tanrendjébe, megindítva egy nagy lélekáramlást a falu felé a magyar faji erő forrásai-ból való töltekezésért.

Jusson hely lakásunkban is egy-egy faragott,

égetett, hímzett magyar művészi tárgynak. Szórá-
kozásainkban adjunk helyet a magyar népmesének,
dálnak s a magyar írók magyar írásainak, hogy
ne színtelenedjék el a lelkünk, hanem inkább meg-
tisztuljon s megmaradjon olyan jellegzetesnek, ami-
lyennek Isten teremtette.

Magyar nyelv, magyar írás.

Széchenyi mondja: „Nemzet nemzeti nyelv nélkül képtelen valami” s hogy: „Nyelvében él a nemzet.” Azonban ha egy idegen megtanul magyarul, még nem lesz mindjárt magyar ember belőle. De hogyha valaki megtanul magyarul, már felfedezte azt az utat, amely a magyar élet és magyar lélek megismerése felé vezet. A magyar nyelv bírása nélkül nem lehet megismernie egészen és igazán a magyar népet. A magyar ember magyar nyelven fejezi ki gondolatait és érzéseit. Kodály Zoltán azt mondja, hogy: „a magyar nyelv csak ezekben a (t. i. magyar) dallamokban éli a maga életét. Együtt támadt, vagy régen összeszokott dallam és szöveg egymás szépségét és erejét fokozza. A romlásnak indult magyar nyelvérzék új erőre kap a velük való foglalkozástól...”

A magyar nyelv más kifejezésmód, mint bármely más népé. Már akár a velünk őseredetre rokon népekénél is. Magyar nyelv! — milyen sok színe, szépsége van. Amikor Göcsej-ben hallgatjuk, más a dallama, kiejtése, mint pl. Szegeden vagy Kecs-kemét vidékén. S ha Nógrád- és Heves megyei paló-

cokat társalogtatnánk a vasmegyeiekkal, ugyancsak feltűnő különbségeket hallanánk. De más zamata és szépsége van a székelyek magyar kiejtésének és más már a velük szomszédos Hajdú megye lakóinak a beszéde, mégis valamennyi magyar. Különbségek, színek vannak a magyar nyelvben, mint a rét virágaiban, amelyek külön-külön másfélék, mégis csak a zöld mező foglalatában együttesen adják meg annak harmonikus egységét, szépségét. Ezek a nyelvjáráások egyben nyelvi értékek is. Aki figyel, megismeri, az meg is szereti ezeket a nyelvi szépségeket éppen úgy, mint ahogy megszereti az ember az egymástól eltérő, színpompás, gazdag magyar népi viseletet is.

Vannak azonban káros „különbözőségeket” is a magyar nyelvben és ezek leginkább a városi és földműves ember beszédmódja között érezhetők feltűnően. Szomorú tény az, hogy pl. az iskolázottabb fővárosi lakosság nem beszél olyan jó magyarsággal, mint a kisváros, vagy a falu iskolázatlanabb népe. Ennek két oka lehet. Az egyik, hogy a falu földműves népe magyarabb, nincsen benne annyi idegen elem, mint a városok lakosságában. A másik ok az, hogy a magyar földműves nép konzervatív a szónak nemesebb értelmében is, hiszen mikor hazánkban a felsőbb vezető rétegek társalgási és hivatalos nyelve csak a latin volt, a magyar nyelvet egyedül az egyszerű jobbágy, tehát a földműves.

nép beszélte és mentette meg. Vagy van talán harmadik ok is, amit félve írunk ide, mert ez a harmadik ok, maga az iskola. Jól tanítják-e a magyar nyelvet a magyar iskolában? Bizonyára vannak itt is hibák, hiszen nem önálló utakon járt a magyar iskola, amikor átvette és továbbfolytatta mindazt, amit a bécsi udvar előírt évszázadokon keresztül. Ezt a rendszert mi csak lefordítottuk magyarra és nem alakítottuk át szerkezetében is és ami a legfontosabb lett volna, nem alkottuk meg magunknak a magunkét.

A fővárosban élő magyar nyelvet rontja a csibész nyelv is kitalált szavaival. De sokat ártanak a zsidók beszédében hallható különös éneklő hanghordozás, kifejezésmód, a „mondd már; vagyok én egy bolond; olyan egy fiú” stb. értelmetlenségek. Irtsuk ezeket kérlelhetetlenül.

Ismét más veszélye nyelvünknek az idegen szavak szükségtelen használata. Aki megfelelő magyar szó hiányában használ idegen szót, az okos ember. De aki ok nélkül tűzdeli tele beszédét idegen szavakkal, az rendszerint hiú ember, mert csak fitogtatni akarja tudását. Az ilyen ember merényletet követ el a magyar nyelv ellen, hiszen számúzi belőle a magyar szavakat, pedig nyelvünk szókincsét inkább gyarapítani kellene. Gárdonyi Géza keményebben ítélkezik az idegen szavakat feleslegesen használók felett:

„Idegen szavak a nyelvünkben: bolondnak mondanánk azt a pávát, amelyik tűzok-tollat tűzdelne a maga tollai közé.”

„Minden nemzetnek főkincse a nyelve. Bármit elveszthet, visszaszerezheti, de ha a nyelvét elveszti, Isten se adja vissza többé Aki a jó magyar szót elhagyja az idegenért, akinek a korcs magyar szó nem fáj: „*hazaáruló!*” * (Gárdonyi Géza.)

A sok német hatás is sokat rontott a magyar szórenden és talán még a gondolkozásmódon is.

Születnek néha értelmetlen új, divatos szavak is. Jól tudjuk, hogy amit Budapesten divatossá tesznek, azt a vidék is hamar átveszi. A fölületes emberek jellemző tulajdonsága ez és az öntudatnélküli magyaroké, akiknek csak az a fontos, hogy érdekessé válhassanak otthon kisvárosukban, falujukban különleges beszéd módjuk által. Ezek nem gondolnak arra, hogy nemcsak nyelvünket rútitják „divatos” beszéd módjukkal, hanem magyarságunk ellen is vétenek az értéktelen, idegen gondolkodásmóddal, szójárással, hanghordozással.

Folytassunk kíméletlen harcot minden olyan külső hatás ellen, amely nyelvünket ronthatja. Vigyázzunk beszédünkre, írásunkra, nagy szeretettel, hogy állandóan tökéletesedjék és mindig magyarabb legyen.

* „Magyarosan” nyelvművelő folyóirat VII. évf. 5—6. sz.

Tegyünk összehasonlítást a falun élő emberek beszédmódja és a nagyvárosban élőké között és mindenekelőtt olvassuk a magyar írók írásait. Íróink között vannak, akiknek idegen származása nemcsak írásaik magyartalanságából tűnik ki, hanem gondolkozásukon, írásművük tárgyán, alakjaik magatartásán, erkölcsén is erősen érezhető. Viszont vannak értékes magyar íróink, akiknek munkáin erősen érezni lehet azt a zsidó hatást, amely a magyartól eltérő más felfogásban, erkölcsben mutatkozik meg. Sok derék írónk viszont nehéz anyagi helyzete miatt nem tud kedve és tehetsége szerint írni s a kiadója hálójában vergődve, megadja magát és rendelésre, kényszerből ír olyat, ami más célokat szolgál. Sajnálattel méltó dolog, hogy az irodalom és a magyar nyelv gyakran áldozatul esnek ilyen káros törekvéseknek.

Az ilyen „irodalom” akkor is árt, ha tiszta, zengő magyar nyelven szól.

Meg kell emlékeznünk a ponyvairodalomról is, amely éppen úgy veszélyezteti a magyar lelkiséget, erkölcsi felfogást és gondolkodásmódot, mint ahogy veszélyezteti magát a nyelvet is, amely olyan sokszor háttérbe szorul ezekben az írásokban.

Óvjuk meg a magyar nyelv tisztaságát, mert az a magyar nemzet hosszú életének fennmaradásának egyik erőforrása. Kétségtelenül hátránya az, hogy más nemzet nem beszéli ezt a nyelvet, s hogy a

magyar nyelv segítségével nem kapcsolódhatunk be más nemzetek életébe, de előnye is van s ez az, hogy összetartó erősségünk és csak a miénk. Aki elfelejti, könnyen elfelejti magyarságát is. Bizonyoság erre az Amerikában élő s nyelvüket elfelejtett magyarok példája. Tudjuk, hogy Liszt Ferenc önhibáján kívül nem tanulhatott meg magyarul, de ezt a veszteséget mindig keserű fájdalommal érezte és mindent elkövetett, hogy más módon, érzésben, művészetben, zenében, magyarokkal való együttlétben, hazájában való utazgatással tartsa ébren önmagában magyar lelkületét.

A magyar nyelv nemzeti sajátságokat megőrző és fajtáját fenntartó erejére nagyszerű példa az évszázadok óta idegenek között élő moldvai magyarok élete, akik annyi elnyomatás és magukra hagyottság ellenére is megmaradtak magyaroknak. Szeressük ezt a nyelvet és tanuljuk meg legnemesebb, legszebb veretében azoktól az íróktól, akik a legtökéletesebben beszélték, írták s megnemesítették. „Azok számára, akik állandó kapcsolatban óhajtanak élni a magyar nyelv eleven és hamisítatlan szellemével, a következő költők és írók olvasását ajánljuk: Régiek: Balassi Bálint, Pázmány Péter, Mikes Kelemen» Csokonai. Újabbak: Petőfi, Arany, Jókai, Mikszáth, Eötvös Károly, Baksay Sándor, Gárdonyi. Modernek: Ady Endre, Móricz Zsigmond, Szabó Dezső, Móra Ferenc, P. Gulácsy Irén. Még ezek között is

van némi különbség. Balassi Bálint nyelve régies, Mikesében vannak zökkenők, Petőfi itt-ott pongyola, Jókain néhol erőt vesznek latin és német fordulatok, Szabó Dezső túlságosan egyéni, P. Gulácsy Irénén igen ritkán megérik a csináltság. Vitán felül csak három magyar író áll: Csokonai, Arany János és Ady Endre.”

Szeressük, óvjuk azt a nyelvet, amelyet csak a magyar nép beszél s amely így legdrágább kincsünk, összekötő erő ez szegény és gazdag között s olyan kincs, amely minden magyarnak tulajdona s amely pásztornak, kubikosnak, sok szegény magyarnak gazdagsága, mert jól bírja és sok városinak, pénzgazdagnak szegénysége, mert hibásan beszéli. De minden magyar magyarabbá válásának lehetősége. Ezen a nyelven mindig megértheti magyar a magyart.

Magyar értékeink.

„Magyarország nem volt, hanem lesz.” Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar mondta ezt, aki sohasem mulasztotta el hibáiért keményen ostromozni a magyart, hogy hasznosabb életre serkentse, Széchenyi értékeket ismert meg a magyar népben és nem akarta, hogy ezek az értékek parlagon heverő, pusztuló kincsek maradjanak. Amikor a magyarság hibáit feltárta, meggyőződött arról, hogy ha ez a nép egyszer hittel, önfegyelmeléssel új életet kezd el, akkor kétségtelenül nagyobb lesz, mint valaha volt. Hinnünk kell, hogy így lesz, ha nem erőtlenedünk el hibáink érzetében, s szembeszállunk azokkal az állítólagos magyarokkal, akik gyengítésünket akarják, talán azért, hogy továbbra is kihasználhassanak. Csak rosszindulat és részben gyengeségünk következménye, hogy hazug, nem létező hibáink terjesztésével törhetnek ránk kegyetlen számítók. Kihhasználják hiszékenységünket, hirdetve kitarásunk hiányát ezt a nem létező frázist, felhasználva hiúságunkat, valóságos hibáinkat is és hirdetve a „magyar átkot”, hogy megtörjék felfelé ívelő erőinket.

Valóban hiszékenyek vagyunk, de aligha szalmaláng természetűek. Nézzük csak: a világháborúban kitartottunk az ágyúk pergőtüzében, hidegben, forró nyárban sokat nélkülözve és mégis előre mentünk szuronyaink segítségével, de nem bírtunk megállni az emberi beszéd, ravaszság és ármánykodás, a hazug szó fertőző ostromában. Katonáink között megtévesztő hazug eszméket terjesztettek s a győztes magyar csaták elvesztek. Ma is járnak közöttünk az ellenség ügynökei és a céljuk ismét ellenállásunk, önbizalmunk, önértékelésünk gyengítése. Ezzel a harccal szemben nem elég hivatkozni Trianonra és érzелgős hangon panaszkodni, hogy milyen nagy igazságtalanság történt velünk. Bizony itten hívó munkás magyarokra, de egyben felfegyverzett kemény nemzetre van szükség.

Sokszor elhittük, hogy nincs bennünk kitartás. S hogy a lelkesedésünk csak annyi, mint a szalmaláng. „Szalmaláng természet” — mondták és írták számtalanszor rólunk — és mi hittünk a hitetőknek, akiknek nem volt érdeke nemzetünk boldogulása és erősödése. Tudnunk kell, hogy koholt hibák terjesztése, ellenünk folyó tudatos munka, amelynek már oly sok magyar esett áldozatul, hiszen szónoklatokban, hősök napján, talán még a szabadság ünnepén is sokszor elsírták fel-felcsukló hangon a „magyar átok” nyomasztó szörnyűségét és megadással vették tudomásul még többen, hogy a „magyar átok” elől

nincs kitérés. Pedig magyar átok nincsen, csupán gyengeség és rosszindulat van, amely ügyesen kihasználja népünk támadható oldalait. Az ilyen támadás veszélyes, mert megöli az önbizalmat, pedig nekünk mindig dolgozni, lelkesedni, kitartani és hinni kell. Az öntudatnélküli hiszékeny magyar átveszi és tovább adja ezeket a hatásos hazugságokat és gyakran költői szavakba burkolja, nem gondolván arra, hogy milyen nagyot vétkezik ilyenkor a magyar lélek ellen. Igaz, sok lobogó lelkesedés él bennünk, de nem szabad elfelejteni azt a tényt, hogy ez a lobogó természet nagy csatákban győzelmeket szerzett.

Az élet egyébként azt igazolja, hogy a magyar ember egyik legértékesebb tulajd[^]-sága a szívós kitartás. Lehetne-e szívós kitartás nélkül elvégezni az aratás testet-lelket emésztő, pihenés nélküli nehéz munkáját olyan körülmények között, ahogy azt a magyar ember végzi? Ugyanis a magyar arató táplálkozása igen gyenge, az aratás nagymennyiségű kalóriát fogyasztó munkájához viszonyítva.

Ismert dolog, hogy a kubikoló földmunka az egyik legnehezebb testi munka, mégis ennek a munkának világhírű munkása lett az alföld földműves magyarja.

Elfogulatlanul lehet megállapítani azt is, hogy a magyar katona mindig kiváló volt és legtöbbször nehezebb körülmények között harcolta végig pld. a

világháborút, mint más nemzet fiai, akiknek a táplálására, ruházatukra, felszerelésükre, támadásaiknak tüzéségi előkészítésére tökéletesebb harci eszközökkel való ellátására tagadhatatlanul többet áldoztak. Nem hősiesség volt-e az, amikor az alföld síkján született magyar baka kitartott Doberdó poklában és megmászta s megvívta a soha nem látott vagy csak mesék után elképzelt égbenyúló sziklákat?

Vagy nem volt szörnyű sors a kurucok sorsa, akik kiéhezetten, rongyosan, nádasokban bujkálva tengették életüket s így is rá-rátörtek aj jól kiképzett és felfegyverzett labancra. A kurucok a lemondás és nélkülözés kitartó hősei voltak. Komáromi János elhunyt kiváló írónk „Ordasok” című munkájában örökítette meg erényeiket. De akinek a szépíró elfogultnak látszik, az vegye elő a történelmet. Az évszázados török uralom végigszenvedése is a kitartás nagy, szent bizonyossága volt és kitartásról tesznek ma is bizonyosságot azok a testvéreink, akik az ellenség által megszállt területeken hősiességgel küzdenek a magyarság életéért.

A magyar várak védelmezői s a bécsi udvartól mellőzött Zrínyiek hősi harca is a nagyszerű kitartás példája és Dobó Istvánnak, Eger hős védelmezőjének harca is ugyanezt igazolja. A déli harangszó is mementő nekünk. A pápa rendeletére zúgnak a harangok, jól tudjuk, 1456. júniusának emlékére, Hunyadi

Jánosnak a török felett aratott győzelmét hirdetve.

A külföldet járó s öntudatnélküli magyaroktól is mily sokat hallottunk lekicsinyelni kultúránkat, önmagunkat. Ezek a vészmadarak sokat ártottak, oktalan idegenimádatra szoktattak elmaradottságunk hangoztatásával sokakat. Ahol társaságban megszólaltak, vagy megszólalnak, sokszor merő hiúságból dicsérik azt, ami idegen, csak azért, hogy fitogtathassák világlátottságukat. Az öntudatos magyar előtt Széchenyi példája lebegjen, aki nem alkudott meg a magyar hibákkal, de ugyanakkor hidat épített, Dunát szabályozott, Tudományos Akadémiát létesített nagy áldozatokkal s ami jót külföldön tanult, azt igyekezett hazája javára fordítani. Aki csak a hibát látja és nézi folyton, az elerőtlenedik, elveszti a hitét, de aki a hibát meglátva, erőt merít értékeinkből, az ha nem is lesz belőle Széchenyi, de valamit tenni fog hazájáért, — alkotó magyarrá válik. Merítsünk erőt értékeink számontartásával is, hogy nemzetünk önértékelése fokozódjék.

Tartsuk számon világhétképeinket és legyünk büszkéek a magyar ész kiválóságára. Néhány példát említsünk meg csupán. Jó ha tudjuk, hogy Kossuth Lajos nemcsak a magyar nyelvnek volt szónoka, mestere, hanem az angolnak is, pedig aránylag rövid ideig tanulta, mégis mikor beutazta Angliát, sok beszédet tartva, az angol újságírók a XIX. század legjobb angol szónokának nevezték.

Bojai Farkas és Bojai János a világ leghíresebb matematikusai sorában állanak.

A gyufa feltalálója is magyar, Irinyi János a neve, 1836-ban találta fel a gyufát és néhány évvel később ő alapította Budapesten a világ első gyufagyárát.

Körösi Csorna Sándor már 1769-ben, mint úttörő jutott el Tibetbe, felmérhetetlenül sok nélkülözés és szenvedés árán. Az ősmagyarok hazáját kereste, de nem találta meg s a tibeti nyelvet tanulmányozta, megírta az első angol-tibeti nyelvtant 40.000 tibeti szóval. Tudományos munkájával világhírré tett szert.

Azt is kevesen tudják, hogy az első dynamót Jedlik Ányos találta fel, de szerénysége miatt csak a tudósok körében tudtak róla. Werner Siemens csak 5 évvel később vitte a világ elé, valóságos forradalmat teremtve vele a technikában.

A XV. században Jeszenszky János nevű kiváló orvost adta a magyar nép tanárnak a wittenbergi egyetemre.

Lénárd Fülöp magyar származású ember Nobel-díjas fizikus volt, a heidelbergi egyetemnek tanára lett s napjainkban Szentgyörgyi Albert Nobel-díjas tudósunk szerzett elismerést világszerte a magyar névnek.

A világ egyik legnagyobb lírikusa Petőfi Sándor és legnagyobb mesélője Jókai Mór.

Madách „Ember tragédiája” most járja hódító körútját a világ legnevesebb színpadjain. A modern líra legnagyobbjai: Adyt is mi adtuk a világnak. És nagy festőink: Munkácsy Mihály, Zichy Mihály, Szinyey Merse s a többiek mind nagyra növelték a magyarság dicsőségét az egész művelt világon.

Ezeknek a soroknak az a célja csupán, hogy rávillantsanak nemzeti kincseinkre, hiszen külön kötetek terjedelme tudna csak maradéktalan beszámolót adni a nagynevű magyarokról.

A hősök, tudósok, feltalálók sora után megemlíthetjük Haraszi Ágoston nevét, aki először vitt szőlővesszőt Amerikába és ugyanilyen fontos tudni azt is, hogy a magyar búzának az egész világon a legnagyobb a sikértartalma, s hogy íze és szépsége miatt lett a legjobb a világon a nagykőrösi és kecskeméti barack. Boraink, állataink mind értékesek s fiatal iparunk és még fiatalabb kereskedelmünk is tud méltót alkotni.

Cipészeink, nyereg- és lószerszámkészítőink mind híresek. Téves hit az is, hogy a magyar nem ért a kereskedelemhez, s hogy — amint hiúsága meglegyezésével tették —, azt állították, hogy úrnak született, tehát nem lehet kereskedő vagy iparos. Pedig voltak és vannak nagy és neves magyar kereskedőink és iparosaink a múltban is, akkor is, amikor még más kalmár népek nem özönlöttek el országunkat. A magyar az elsőik közé küzdheti fel

magát minden téren s ezt kell tudnunk önmagunkról és nem szabad engednünk, hogy bármily ravaszkodással, hitetéssel, megtévesztéssel kivegyék a kezünkből a kenyeret. Az akaratnak, hitnek, tudásnak nagyszerű győzelme az is, hogy Csepelen van ma Európa legmodernebb folyami kikötője s hogy folyam s tengerjáró hajóinkkal utat nyitottunk a tenger, a szabadság és fejlődés felé, hogy sportolóink az elsők közé küzdöttek fel magukat, hogy cserkészeink az egész világ elismerését vívták ki külföldön és 1933-ban a világbamboree megrendezésével Gödöllőn.

Aki kicsiny akadályokon megtörve, keseregve hull önmagába, az nem életképes, de nem is magyar. Aki viszont tudja és ismeri értékes tulajdonságait és azt is, hogy a minden fejlődést megakadályozott véres ezer év ellenére is magas kultúrértékeket hordoz a magyar nép magában, az nem csüggedhet el, annak tudnia kell, hogy ezeket az értékeket Isten, adta nekünk s azokat fel is kell használnunk.

Magyarok a nagyvilágban.

Mikor mentek ki? Miért mentek ki hazánkból? Hol élnek? Magyarok-e még? Ezek a kérdések vetődnek fel sokakban, ha a nagyvilágban élő magyarokra gondolnak. Sokakról tudjuk, hogy önszántukból költöztek ki az óhazából, de az időközönként megjelenő újságcikkekből ma már tudomást szerezhethetünk másokról is. Csak az újabb időkben tájékozódhattunk arról, hogy magyar testvéreink százezreit szórta szét a magyar sors a nagyvilágban. Ezekkel a hírekkel és ilyen cikkekkkel nem sokat törődnek az emberek, vagy legalább is keveseket érdekel az óhazától távol élő magyarság sorsa. Pedig rólok tudnia kell minden magyarnak, még ha még annyi is a gondja és egyéni küzdelme. Éreznünk kell a magyar sorsközösséget és vállalni is a közös sorsot, mert annak átérése és vállalása nélkül nincs magyar élet csak vegetálás.

A megszállt területek magyarságát nem számítjuk a külföldön élő magyarság közé, bár átmenetileg idegen nemzetek uralma alatt él. Nem végleges állapot, mégis nehéz sors a megszállott területeken élő magyar testvérek sorsa, mert állandó szívós küz-

delmeket és erősen korlátolt szabadságot jelent. A megszállt területek magyarsága azonban állja a harcot és szívósan küzd a magyar nyelvért, a magyar iskoláért, művelődése lehetőségeiért és a mindennapi kenyérért. Életfeltételeik összehasonlíthatatlanul súlyosabbak, mint a csonka ország magyarságáé, azért, amikor itt a csonka hazában valaki elégedetlen az életével, panaszkodik a sorsa felett, gondoljon a felvidéki és erdélyi magyar testvéreink sorsára, vagy a délvidéken élőkére. Gondoljon a feldült otthonokra, vérre, kínzásra, botozásra, börtönre és gondoljon arra, hogy ott a magyar gyermeket idegen nyelven tanítják idegen történelemre.

Testvéri együttérzés és egymáson való segítség nélkül meglazul s meg is szűnhetik a nemzeti élet. A tiszta, nemes, áldozatkész testvéri érzés elősegítő je a nemzet jobb életének. A nemzet jobb életéből pedig az egyesre is áldás fakad. Ahol nincs együttérzés, ott nincs áldozatkészség, csak önzés, amellyel nem lehet elősegíteni a nemzet boldogulását. A csonka hazában élő magyarságnak a mágnes erejével kell magához vonzania, szellemi és személyes kapcsolatokkal magához láncolnia a világon szétzórta élő magyarokat.

A múlt század hetvenes éveiben indult meg a tömeges kivándorlás Amerikába. 1899-től 1913-ig összesen 1,390.525 ember vándorolt ki hazánkból. Ezeknek azonban a tekintélyes hányada nem volt

magyar anyanyelvű, de magyar honpolgár volt. Ezt a nagyarányú kivándorlást a későbbi években kisebb, de szintén tekintélyes kivándorlások követték. A kivándorlás okai között elsősorban a jobb élet csábító lehetőségei szerepeltek, amelyet azután ügynökök használtak ki lelkiismeretlenül. Részben ennek a magyarázata az, hogy a kivándoroltak közül ezek vándoroltak vissza az óhazába. Az újabb keletű statisztika szerint a megszállt területeken 3,387.000 magyar él. Európa többi államaiban 90.000, az Egyesült Államokban 580.000, Kanadában 50.000, Dél-Amerikában 50.000, Afrikában 3.000, Ázsiában 2.650 és Ausztráliában 325. Ezek az adatok időközben már bizonyára megváltoztak, mert tudjuk azt, hogy amíg valamikor Budapest után Bécsben élt a legtöbb magyar, addig most a Bukarestben élő magyarok száma hozzávetőleg 70—80.000-re tehető. Az, idegen világrészekben élő magyarok szabad honpolgárai új hazájuknak, az utódállamokban élők ezzel szemben sokkal mostohább viszonyok között élnek. Az amerikai magyarság ott, ahol nagyobb tömegekben él együtt, magyar településeket alkot és magyar iskolát tart fenn. Ugyanakkor például a moldvai magyarság nyelvét elnyomják és mindent elkövetnek, hogy beolvasszák őket. A moldvai magyarság a Kárpátok keleti lejtőjén él a Tatros, Beszterce, Szeret és Prut folyók között évszázadok óta, elszigetelve minden más rokon fajtától. Vannak, akik

csángó néven emlegetik őket, pedig a csángó név a bukovinai, Csik- és brassómezei székelyeket illeti meg, akik Mária Terézia idejében menekültek Bukovinába az üldözések elől. A csángó szó kiesett jelent. A székely gyerek, ha a játéktérről kiüti a labdát, azt mondják neki a társai, hogy „ne csángálj.”

Domokos Pál Péter felkereste 1931-ben a moldvai magyarságot és „Moldvai Magyarság” című könyvében beszámolót adott. Az ő kitűnő könyvéből megismerhetjük az idegen papoknak és tanítóknak a moldvai magyarok között folytatott magyarellenes munkáját. De minden beolvasztási szándék ellenére is mintegy 80—90.000-re tehető a moldvai magyarság száma, akik közül még több, mint 60.000 beszéli a magyar nyelvet. A moldvai magyarság megőrizte ősei dalát, beszédmódját, szokásait s az ő életük lelkesítő példája a nyelvéhez és fajtájához hűséges magyar nép küzdeni bírásának. Az állandó román nyomáson felül végigszenvedték moldvai testvéreink az orosz és török harcokat, átviharzott rajtuk minden fegyveres erő, amely keletről indult nyugat felé s amelyeknek legtöbbször szenvedő részesei voltak a moldvai magyarok. Már Nagy Lajos figyelemmel kísérte életüket és segítőkészet nyújtott nekik. Megtette ezt más királyunk is, de évszázadok óta magukra hagyottan, saját erejükből tartják fenn magukat.

Az egész világon 140-re tehető azoknak a váró-

soknak a száma, amelyekben ezernél több, vagy ezret megközelítő számban laknak magyarok. A velük való kapcsolat fenntartása a magyarság jövője szempontjából nagy felelősséggel bír. *Ha a külföldön élő magyarság a jelenleg még csonka s majdan történelmi Magyarországgal állandó erős kapcsolatot tartana fenn, úgy a mindenkori magyar ügyért síkra szállhatna a nagyvilágon szerteszórtan élő minden magyar s a magyarság nagy életkérdéseire felhívhatná a világ figyelmét, az idegen nemzetek fiai előtt rokonszenvéssé tehetné a magyar nemzetet és őrszem lehetne hazájának.* Ezt azonban csak összetartással, tudatos munkával lehet elérni. Nem lehet megemlítés nélkül hagyni azt a fájdalmas tényt, hogy miután a bécsi udvar tömegesen telepítette be hazánkba az idegeneket, azt követően nem találtak módot a magyarság kivándorlásának megakadályozására. Egységesebb és erőteljesebb lenne a magyarság, ha a betelepültek helyén a kivándorolt magyarok élnének közöttünk.

Az utóbbi években erőteljes munka indult meg azért, hogy a világon szerteszórtan élő magyarok lélekben el ne szakadjanak az óhazától. Különböző kultúregyesületek mentették meg a külföldön élő magyarságot, főleg a magyar nyelv és magyar érzések ápolásával. Ott, ahol többen élnek együtt magyar testvéreink, örvendetes, hogy a saját erejük-ből tartanak fenn magyar egyházat, iskolát. A

csonka országban a Julián egyesület végzett kiemelkedő munkát a külföldön élő magyarság érdekében. Igen sok helyen iskolákat épített s magyar tanítót küldött az iskolába és magyar könyvtárakat létesített. A Magyarok Világszövetsége pedig azzal a céllal alakult meg, hogy számontartsa a nagyvilágban szerteszórtan élő minden magyart, egybegyűjtve őket egy nagy szervezetbe, egy nagy lelki közösségbe. Az utolsó órákban kezdte meg működését a Magyarok Világszövetsége, talán főleg azért, mert a régebben kivándorlottak unokái, egész generációk veszték el a magyar ügy kárára, mert teljesen elfelejtették, vagy már meg sem tanulták a magyar nyelvet. Már pedig jól tudjuk azt, hogy amelyik nemzet fiaai nyelvüket elhagyják, elvesznek nemzetük számára. A Julián Egyesület, a Magyarok Világszövetsége és egy-két kisebbarányú lelkes törekvés is bizonyára abból a nagyszerű kitartásból nyert biztatást, amely az idegen földön nagyobb tömegben élő magyarság lelkesítő harcáról hírtel felénk. Amíg Bukarestben, Bécsben, Berlinben, Dél-Amerikában, Braziliában, Virginiában és Kanadában, Ázsiában és Ausztráliában élő magyarok nem felejtik el a magyar szót, s magyar közösségbe tömörülnek, s míg Kaposvárt, Eszterházát, Szent István falvát építenek távoli világrészekben, vagy lapot adnak ki s jóléti intézményeket tartanak fenn s az évszázados elnyomatás ellenére is megmaradnak

Moldvában magyarnak, addig és ezért kell hinnie minden magyarnak népünk isteni küldetésében. De dolgozni és imádkozni kell az idegen földön és idegen uralom alatt élő magyarokért: hogy mielőbb eljussunk a csonka határokon túl a történelmi Magyarország határáig s hogy mielőbb kialakuljon a történelmi Magyarország határain túl terjedőleg háttalanul egy lelki Magyarország, 13 vagy 14 millió honpolgárral, elszakíthatatlan nagy közösségbe ölelve a nagyvilágban szerteszórtan élő minden magyr.rt. Éreznie kell majd minden magyarnak, hogy a magyar sorsközösség érzete nélkül gyökértelen az élete s hogy bármely pontján él a nagyvilágnak, ott a hasznot hozó emberibb élethez is erőt magyarságából lehet és kell merítenie.

A magyar értékek birtokában az emberiség ügyét is szolgálni lehet, de csak az óhazával való állandó kapcsolat fenntartása által, mert csak itt vannak meg a magyar erők kifogyhatatlan forrásai. *Mi nem vagyunk gyarmatosító nép, de lehet, hogy lelki gyarmatokat kell létesítenünk a világ minden részében, magyar erényekkel kovászkodva az egész emberiség érdekében.*

Magyar föld, magyar nép.

Mindenki előtt ismeretes, hogy Magyarország valóban csodálatos alakulatú föld. Csodálatos és páratlan is azért, mert hegykoszorúval van körülvéve termő rónája. Az Alpok, Kárpátok, s a Dinári Alpok védik, maguk közé zárják ezt a termő rónát. Mintha a Mindenható valakinek előkészítette volna ezt a földet, úgy körülkerítette a hegyekből alkotott óriási kőfallal. A hegyekről lefolyó vizek nem kifelé haladnak a szomszédos országok felé, hanem befelé az Alföldre, ahol arra a vízre a legnagyobb szükség van.

Ez a föld a maga körülzártóságában sajátos, más földterületekhez nem hasonlítható s ezért szabta meg a rajta élő embernek is más életfeltételeit. Azt lehet mondani, hogy sok tekintetben magához formálta a rajta élő embert. Hegyek, alföld, folyók, vizek, éghajlat, itt mind kiegészítik egymást, valósággal egymásba kapcsolódnak, szerves egészet alkotnak. Azzal, hogy Trianon papíron megrajzolt határokkal megbontotta ezt az egységet, nagy bünt követett el a rajta élő magyar nép ellen, de a hegyek azért nem változtak meg az új határ megrajzolása

ellenére sem s a folyók most is csak az Alföldre folynak le, nekünk szolgálnak.

Ez a föld megalkotta a maga történelmét és megszabta a magyar nép történelmét azzal, hogy óriási sziklabástyákat emelt népünk köré. Ez a föld régen várta azt a népet, amely majd tartósan birtokába veszi s aki ezt megtette, az a nép a magyar, mert egész Magyarországot uralma alatt tartó nép itten még nem élt kívülünk soha. Ezért mondhatjuk hát, hogy a világon sehol úgy nem forrott össze föld és nép, mint ahogy egybeforrt a magyar nép a magyar földdel.

A magyar föld külön életsorsot szabott meg a rajta élő embereknek. Ezt igazolja ezeréves történelmünk. Magyarország Európa védővára lett földrajzi helyzete miatt és nem véletlen, hogy ebben a várban a magyar nép állja az őrséget töretlenül ezer év óta. Így forrott bele e föld történetébe, mint annak szerves része, a magyar nép történelme. Ezek azok az Isten által teremtett kapcsolatok, amelyek megismertetik velünk „a föld lelkét”, amely lélek áthatja a rajta élő embert és átformálja annak a lelkivilágát s évszázadok alatt talán még a testi alakát is, de a vérmérsékletét, gondolkodását, jellemét már kialakulásában erősen befolyásolja.

A föld nevelőereje olyan nagy, hogy más fajtájú, nem magyar eredetű idegent is átformál egész egyéniségében, ha az hosszabb ideig él itt állandóan.

Az „Új földesúr” szép példája annak, hogy hogyan lehet valaki ellenségből jóbarát s hogy alakulhat át gondolkozásban, érzületben magyarrá.

Amikor a magyar föld nemzetét alakító erejét hirdetjük, nem állíthatjuk azt, hogy a magyar ember minden tulajdonságát a földtől nyerte. A magyar nép veleszületett tulajdonságokkal rendelkezett és elsősorban ezek határozták meg faji egyéniségét. Faji egyénisége bélyegét a magyar nép is ráütötte erre a földre, amikor például az Alföldön erdőket változtatott át legelőkké. Majd később is, amikor a fákkal megkötött homok felszabadult és megindult a szelek szárnyán s terméketlenné tett hatalmas földterületeket, akkor megkezdődött a nép küzdelme is. Megindult az új harc, a nagy birkózás az elszabadult földért, amely újra igába hajtattott s így most a homoktenger felett acélos búza hullámsík, vagy szelíd szőlőskertek hívogatnak. A felszabadult homok szilaj volt, mint a gátakat romboló Tisza s mint, — maga a magyar. Népünknek kell ez a harc, amely harc életeleme, küldetése betöltéséhez egyik nélkülözhetetlen tulajdonsága.

Akkor is ráütötte bélyegét a magyar erre a földre, amikor mocsarakat csapolt le vagy sík területeken földvárakat emelt s a sziklákra is várakat épített, hogy földjét megvédje. Majd Dunát szabályozott és mérhetetlen hosszúságú gátakat épített, medrébe parancsolva a fékezhetetlennek hitt Tiszát.

A megmunkált és megvédett föld megnyitotta keblét és új kincseket adott gyermekének az „anyaföld” kőben, nemes ércben, szénben, olajban, ásványvizekben. Ez a föld s a magyar ember egymásnak valók, egymásra találtak. A mai magyar megváltoztatta a földet, amelyen él s a föld megváltoztatta az embert, akit táplál. A mai magyar tehát már más, mint amilyen a honfoglaló magyar volt, hiszen az idők haladásával is minden életképes nép fejlődik s megváltozik.

A mai magyarnak az ősmagyarokétól eltérő tulajdonságaiból sokat lehetne megemlíteni, így elsősorban a nomádélet és az állandó település okozta különbségeket. Lehet, hogy elhagytunk jó tulajdonságokat, amelyek új életformánknak is hasznára lennének. Tudjuk, hogy átvettünk tulajdonságokat, amelyek a XX. század magyarságának csak kárára vannak, — de mindezeknek a fordítottja is fennáll, t. i. az, hogy jókkal gyarapodtunk s elhagytunk rosszakat. Mindezt kutatni érdekes és hasznos lehet, mégis most inkább olyan tényekkel kell foglalkoznunk, amelyek a mai magyarság arcát eltorzítják, felismerhetetlenné teszik, mint magyar arcot. Már említettük, hogy az idegen származásúak beözönlése a mai napig nagyon nagy arányú volt. Az idegen fajúak nagymértékű betelepítése és beáramlása megbontotta azt a harmóniát, ami a magyar föld és nép között kifejlődött s annyi új szokást, gondolko-

dásmódot, vért ömlesztett be a magyar nemzetbe, amennyit, a magyar nép s a magyar föld átformáló ereje „feldolgozni, legyőzni” nem bírt. A magyar nép a betelepített idegenektől kétségtelenül sok értéket nyert, de meglehetősen el is színtelenedett magyarságában általuk és gyakran káros hatások alá került. Az új magyar honpolgár természetesen mindig a maga faji egyéniségét adta, életmegnyilatkozásai nem voltak magyarok s azok a magyar viszonyok között nem voltak mindig használhatók.

A magyar nép és küldetésének sikere érdekében le kellene zárni a határsorompókat talán 1—2 évszázadra, hogy azalatt a Kárpátok medencéjében uralkodásra rendelt magyar nép egyénisége újra kiteljesedjék, megerősödjék, hogy a föld és népe újra egymásra találjanak. Ezt a folyamatot meg lehetne gyorsítani olyan intézkedésekkel, amelyek a magyar földet ismét magyar kézbe adnák vissza és lehetővé tennék, hogy a magyar nép Magyarországot ne csak képekben, hanem a valóságban is megismerje legalább az ifjúság, a jövő magyar nemzedék. A megismerés módjának egyik lehetősége: nagy kedvezményű, vagy ingyen utazások rendezése olyan módon, hogy azokból a falu, tanyák és iparosifjúság részesedjék. A tehetősebbek számára a kötelező kirándulás előírása indokolt. Az Alföld és csonka hegyvidék ifjúságának nagyarányú csere-nyaraltatása újabb lehetőség volna. Vannak tanyai

gyerekek, akik még a legközelebbi községet sem látták és vannak falusi gyerekek, akik nem voltak még a közeli városban. Viszont a városi gyerekek tekintélyes százaléka nem látott tanyát, falut s a hegyvidéki alföldet. Természeti kincseink, történelmi emlékeink is alig ismeretesek.

A személyes meglátás és élmény ereje felbecsülhetetlen és nem mellőzhető olyan nemzetnevelő munkából, amelynek a célja: magyarabb magyarok nevelése. A nehezen hozzáférhető, elszakított területek úgyszólván kicsire korlátozzák az utazás lehetőségét, de ezt a kis darab földet s annak lelkét meg kell ismertetni a rajta élő emberrel, mert ebből a megismerésből a magyar lelkületet megújító erőforrás nyílhatik. Erre az erőforrásra pedig nagy szükség van, mert Magyarország földjén, a trianoni határon túl és innen egyaránt, a személyes élmények hiányában csak csonka érzések és vágyak fejlődhetnek ki ifjúságunk és népünk lelkében. Arra kell törekednünk, hogy minden egyes magyar lelke egész lélek legyen, mely az egész magyar föld birtokában és megismerésével lehet csak egész és nagy küldetését s annak felelősségét átérző és vállaló magyar lélek.

Öntudatos magyarság; egységes magyarság.

Nehéz történelmi időkben ellenséges táborokra szakadt nemzetünk, mert a magyar öntudatot politikai irányok kormányozták és sajátították ki uralmuk biztosítására. Pedig a magyar öntudatnak pártokon, sőt még vallásfelekezeten is túl olyan nemzetfoglatatnak kell lennie, amely minden áramlattal, irányzattal szemben együtt tartja a vallásra, vagy más téren különböző, elvileg ellentétes magyarokat is.

Mindenekfelettállónak kell tekinteni a magyarságot! Ez a felfogás nem új vallás, nem pogánykodás, de új lelkeség, mely eddig hiányzott népünkben, vagy csak mint tudatalatti vágy élt bennünk. Ez a magyar lelkeség a magyar küldetés megértéséből sarjad, amely küldetés isteni eredetű és így nem állítható ellentétbe a vallással, ami ennek a magyar lelkeségnek együtt járója. Mélyen vallásos, krisztusi lélek kell ehhez a magyarsághoz, hogy felemelje népünket magasztos célok meglátására s a küldetés hitében azoknak több erővel szolgálni tudására. Akiben ez a vallásos lélek él, az nem

lehet felekezetiileg békétlenkedő, másokat vallási érzésében bántalmazó, hanem egyedül a maga tökéletesedését kereső magyar, aki a vallás erőforrásánál sajátos erőket gyűjt földi élete: magyar élete tökéletesebb betöltéséhez.

A magyar öntudat kialakítása nevelés kérdése. Isten imádata, a haza és a nemzet mélységes szeretete az a lelki fundamentum, amelyre valóban felépülhet a nemzet jobb, biztosabb jövője. Nevelni kell önmagunkban, az ifjúságban és népünkben a mélyebb lelkiséget, s hogy ez a két fogalom: Isten és haza mély tartalmú és sokra kötelez. *Nem lehet ugyanakkor Istent lélekből imádni, amikor ugyanabból a lélekből oly sokszor harag és gyűlölet száll a magyar testvérek felé.*

A magyar társadalomban oly sokszor kicsinyes irigység, jelentéktelen okok miatti harag választja szét az embereket. A gög és a kasztrendszer nemcsak a felsőbb és középosztályt s a munkásosztályt választja el egymástól még ma is, hanem az egyes társadalmi osztályokon belül, pl. a középosztálynál vagy a földműves népnél is elkésérítő további rétegződést mutat. Akinek öt hold földje van, lenézi azt, akinek egy vagy két holdja van csupán. A gazda nem adja egy iskolába gyermekét cselédje gyermekével. Ezt a bűnös gögöt a nép nem maga találta ki, hanem felülről kapta, ahol gyakran lát széthúzást, hiúságot és irigységet.

Ünnepélyes alkalmakkor egyesek nagyon szépen tudnak beszélni az összetartásról. Sok kisebb-nagyobb hatáskörű felelős vezető önzetlenségéről, áldozatkészségéről, baráti szeretetről mondott szép beszédének viszont kiáltó cáfolata: a szónok élete. Sokan vannak, akiket ha felemel egy kissé a sors, nem tudnak többé alázatosak maradni, hanem kegyes leereszkedéssel mutogatják vélt földi nagyságukat. Ezek Jézus legnagyobb ellenségei, göggel, önzéssel, anyagiassággal, hiúsággal; magával az ördöggel megszállott lelkek, akik kételyt támasztanak az igazság ellen és forradalmi szélsőségekbe kergetik a jobb sorsot jogosan váró szegény embereket. Ilyenek még a szószéken állva is megrendítik a vallás iránti bizalmat, tehát elősegítik a vallástalanságot. A kommunizmusnak is sokszor azok a talajkészítői, akik maguk háborodnának fel legjobban, ha ezt vádként szegeznék a mellüknek. *Nemcsak az ateista propagandák nyomán tenyészik az istentelenség, hanem a hazug élet látása és hallása nyomán is.*

A Golgota hőse a gyengék és elesettek felkarolását tanítja, de tanítását nem követjük, nem cselekszük olyan mértékben sem, ahogyan azt megtehetnénk. Pedig ez a legnagyobb mulasztás magyar testvéreinkkel szemben. Az öntudatos magyarság sokra kötelez. Kötelez mindenekelőtt Isten és a magyar nemzet szolgálására, ígéreték nélküli, segítő....

áldozatos cselekedetekkel. Az öntudatos magyar tehát szociális gondolkozású magyar is, akinek a szocializmus nem propagandaeszköz, hanem segítség, áldozatkészség s a testvériség gyakorlása. Az öntudatos magyar minden alkalmat megragad magyar testvéreinek megsegítésére.

Az öntudatos magyar megbocsájto magyar is, aki állandóan munkálkodik a békés együttélésen s ha kell áldozatok árán is megteremti azt s egyéni érdekeit sohasem állítja a közös jó fejlődésének útjába. A magyar boldogulásának útja: építő Istenhit, cselekvő hazaszeretet, testvért segítő szeretet. Addig azonban csak jelszó marad mindez, amíg pl. nem juttatják földhöz és több kenyérhez a sokgyermekes földműves magyar családokat. Ennek a lehetősége nem egyedül a kormányokon múlik, elsősorban rajtunk, de minden magyaron is, mindnyájunkon, ha erőnkhez mérten, kivétel nélkül, vállaljuk a nemzeti élet terheinek megosztását. Elsősorban egymáson kell segítenünk, ha az Isten és más baráti nemzetek segítségére is számot tartunk.

Minden pártpolitikai programmok fölött kétségtelenül a legnagyobb politikai program Jézus evangéliuma! Ma, aki azt hirdeti, úgymondják „prédikál”. Az emberek szegyenkeznek Jézus tanításaira hivatkozni, pedig ezek a tanok időtálló életigazságok, amelyeknél jobbat senki sem hozott.

Nehéz küzdelmek idején kigyúlnak ezek az ígék

a lélekben és eligazítanak és bátorságot, biztosságot adnak. A világháborúban sokszor tapasztaltuk erejét. Általános emberi gyengeség, hogy amikor nincsen nagy baj, könnyen megféledezzük Jézus tanításairól, viszont a megpróbáltatások idején rendszerint felleljük Őt. Lehet, hogy keveset beszéltek Róla a 20 év alatt s alig emlegették, mégis ott élt a magyar szívekben a Felvidéken, ahol a magyarságot a közös nehéz sors, a 20 éves cseh uralom erőszakosságai tömörítették. Ezek a magyarok lerázták magukról a gőg kórságait és emberekké lettek egymás mellett és ez a legtökéletesebb alapja minden politikai sikernek is. Kölcsönös tisztelet és kölcsönös megbecsülés fegyelem és szeretet, a nagyobb hatalomban nagyobb felelősségérzet, nem pedig zsarnokoskodás! lehetőségek keresése, ezek a jó magyar utak szilárd alapjai.

A békétlenségnek, pártokra szakadásnak, nemzetünk ereje megbontásának nagyon sok esetben egyéni okai vannak. Társadalmi egyesületek, politikai alakulatok igen gyakran egyének érvényesülését szolgálják. Ezért gyakoriak a veszekedések, támadások.

Pedig a magyar természet megkívánja nemzetünk, vallási, politikai tagozódását. Olyan népünk természete, gondolkodásmódja, hogy mindig akad benne más vélemény. Nekünk egymással szemben mindig más a véleményünk és annak a végsőkéig le-

vonjuk a következményeit. Törökpártiak és németpártiak voltunk, aztán kurucok és labancok lettünk, de azért az egyik és a másik oldalon is magyarok maradtunk. Mégis nem voltunk eléggé magyarpártiak. Most is többféle hitet, nézetet vallunk és jó is ez, hiszen sok nemzettel tarthatunk így barátságot, amire ugyancsak szükség van. Csak az a fontos, hogy ezt mint magyarpártiak, az egység és győzelem gondolatáért tudatosan cselekedjünk így, nem alattomosan, csak okosan, egymásért, nemzetünkért. Minden lelki vagy politikai egyesülésnek akkor van létjogosultsága, ha a céljaiért munkálkodik elsősorban építő munkával, s ezért önmagát nemesíti, tagjaiban tökéletesíti. Mert amikor a másik táborat támadja, időt, erőt von el építő munkájából, tehát megáll, visszaesik, meggyengül és elveti a harag magját. Ma építő emberekre, építő nemes gondolatokra és jó cselekedetekre van szükség s az ilyen szellemű egyének és csoportok elérhetnek egymás mellett, ha a hasznos és jó cselekvésében nemes versenyre kelnek egymással s az elvi vitákból kizárnak minden személyi élt.

Nagy és boldog lesz a magyar nemzet, ha kezefog és együtt halad a verejtékes, poros utakon is, megosztva minden magyar testvérével a közös sors terhét.

Társadalmi béke, új magyar lelkiség!

Szomorú érzés látni nap-nap után azt a kicsinyességet, amely sokszor megbontja a társadalom békéjét, jelentéktelen hiúsági okok miatt. Például valamely társadalmi munkában elért siker sok derék, önzetlen ember ellen támaszt irigységet s annak nyomán rágalmazást. Vagy választások után? Az emberek rendszerint elkerülik egymást s ha tehetik, borsot törnek egymás orra alá, gyakran közügyekben „csak azért is”. Sokszor nagy magyar érdekek szenvedik meg az ilyen deresre való kicsinyességet, gyarlóságot. Egyik főoka ennek az, hogy sok ember csak külsőleg vallásos, s *a legtöbb ember jeliemében, lelkületében befejezettnek, talán tökéletesnek véli önmagát és nem harcol hibái ellen, nem neveli állandóan önmagát.*

Az irigység rohamainak s az önzetlen munkának sokszor reménytelen birkózása egy taktikai szabályt szült, amely így hangzik: mindig másokat ültess fel sikereid trónusára s akkor többé nem lesz bántódásod. Persze ezek a „mások” a siker gyümölcsét is leszedik, — esetleg valamit juttatnak belőle annak

a „kedves szerény” embernek is, aki minden munkát elvégzett.

Irigység! akadályozója sok sikernek, a közösség, a nagyobb közület és gyakran az egész nemzet javának. Pedig mindenki szereti élvezni a közjót, de — érdekes — nem mindenki szereti annak megteremtőjét.

Azt tanácsolja a jobbat ígérő magyar élet, hogy *tanuljunk meg örülni a mások sikerének is*. Ennek haszna lesz a jól végzett munka feletti öröm s a magyar testvérek iránti szeretet megerősödése. Valóban nem nehéz más sikerének örülni, hiszen mindnyájunk javát szolgálja, aki egy vagy több magyar testvér javát szolgálja.

Az egyének irigységével szemben áll a nemzeti sikerek feletti nagyszerű lelkesedni tudás.

Az olympiai játékok berlini megrendezése alkalmával a magyar sikerek nagy örömujjongást váltottak ki talán minden egyes magyar ember lelkéből, örültünk mindnyájan, azok is, akik jól tudjuk, hogy a test kultusza önmagában nem elég. Napjainkat akkor egyéni gondjaink ellenére is bearanyozták a győzelem feletti örömök. Mindenki rosszkedvű volt, amikor vereségről számolt be a hírszolgálat és mindenki örült, kacagott, mint egy boldog gyermek, minden magyar győzelem hallatára. Ezek az érzések éltek az egész nemzet lelkében. De ezek az érzések hatványozott mértékben szárnyaltak és ujjongtak

a Felvidék részleges felszabadulásakor s a Ruszinföld visszahódításakor és kiégették a lélekből minden kicsinyességet az ujjongó öröm napjaiban.

Milyen jó volna, ha ezeket a nagy ünnepi érzéseket át tudnánk menteni a szürke hétköznapiakba is és be tudnánk zárni a lelkünk mélyébe örökre. Ilyen közös érzésekben megerősödne a nagy magyar lelki egység. Hogy ez megtörténhessék, az bizonyára nemcsak a körülményeken múlik, hanem az egyeseken, minden magyar honpolgáron is! A nemzet lelki egységének kialakításáért a közös figyelmet a minden pártpolitikai gondolat felett álló és minden magyart érintő egyetemes, magyar eseményekre, sorskérdésekre, kell terelni, mert ezek nem elválasztó erők, hanem azonos érzéseket fakasztok. Bennük az egygártartozás, a magyar küldetés érzete válik bizonyossággá.

Tanuljunk meg örülni a mások sikerének! Egy tanító vasárnaponként délután maga köré gyűjti a környékbéli tanyák népét, télvíz idején is. Kis lakásán, meg az iskolateremben tanítja őket és nemesítő szórakozást nyújt nekik. Nem kötelezi erre semmiféle hivatali fórum, de erre parancsolja a minden magyar testvérét szerető lelke. Egy nyugalmazott járásbíró a gazdasági élet fellendítésén munkálkodik állandóan a tanyáján: faiskolát létesített és nemesgyümölcs-termelésre tanítja ingyen, minden ellenszolgáltatás nélkül a tanyák népét. Mé-

hest épített és megkóstoltatta a néppel a mézet, hogy kiszorítsa vele a csempészett szacharint, amit az ügynökök által megtévesztett nép egyenértékűnek tart a cukorral, bár gyermekei gyengén fejlettek, betegesek a szacharin állandó használatától.

Sok ilyen „tanító” dolgozik országszerte csendben. (A nevük nem lett divatos, mint másoké, akik sokat beszélnek a fórumokon.) A magyar lelki egység kialakításához bizonyára ilyen cselekvő és áldozatokat hozni tudó szeretetre van szükség. Valahogy úgy van az, hogy a szeretet Istentől nyert lelki kincse lehet minden magyarnak. Van, aki gyarapítja azzal, hogy sokat ad belőle és van, aki parlagon heverteti, veszni hagyja ezt az örökértékű, isteni ajándékot. Milyen naggyá tehetnénk nemzetünket, ha a szeretettel takarékoskodnánk. Vájjon jó magyar-e és magyar-e egyáltalán, aki nem ilyen cselekvő, szeretetet osztogató magyar?

A léleknek egyént és nemzetet formáló ereje van, ahol szétsugározza a melegét, ott szertefoszlik a kétség, kicsinyhitőség, egymást marcangoló harag. Tapasztaltuk ezt az áldó erejét a közelmúltban is, amikor egy új világháború veszedelme fenyegetett. Sokan voltak akkor a megriadt, vergődő lelkek, akik kétségbeesésbe akarták lökni a nemzetet és voltak, akik hittek, bíztak Istenben s a magyar lélek megújító erejében és ezek megmentették a nemzetet: visszacsatoltak elszakadt nagy magyar területeket,

megteremtették a magyar-lengyel határt és valósággal sasokként csaptak le a támadó ellenségre, levegőben és földön egyaránt megsemmisítve azt. Ekkor győzött ismét a részkérdések fölé emelkedő és mindent a nagy egyetemes magyar érdekek mérlegén mérő, egységes magyar lelkiesség.

A kicsinyeskedők, pártmagyarkodók sohasem fogják megoldani a jobb magyar életet: nem fognak földet, kenyeret juttatni a parasztság földnélküli tömegeinek, nem fognak jobb szociális helyzetet sem teremteni és nem fogják visszaszerezni az egész magyar földet, mert elvesznek a pártérdekekben, részkérdésekben, amelyek miatt nem látják az egészet. Ezért is nem egységes a magyarság. Pedig az egységes lelkiesség nem zárja ki a különböző elvi felfogások érvényesülését, értékelését. De nem tűrheti meg az egyetemes magyar sorskérdések sikeres megoldása érdekében a sokféle és nem egy célba futó erők érvényesülését, a magyar erők megosztását. *Keresni és megragadni azt, ami mindenekelőtt összetart, egy akarásra bír minden magyart,* bizonyára a leghasznosabb eljárás, mert egyesít, összeköt, tehát Csak közösen végrehajtható nagy cselekvésekre is képesít és alkalmassá tesz az ellentétek leküzdésére, megoldására. Változtassunk sorrendet ezután: ne azzal kezdjük el a közös munkát, ami szétválaszt és megakadályozza az erők egyesülését, hanem először mindig a közös vagy legalább

naggyából egyező gondolatok fonalán induljunk el, akár csak egy lépést is, ha többet nem is lehet s csak a közös érzésekben nyert erőgyarapodás után tegyük meg a második lépést. Akik nem így cselekszenek, egymástól eltávolodnak, de legjobb esetben helyben topognak.

A falu és a város kapcsolatai.

(Faluvezetőképzés.)

A honfoglaló magyarság hosszú évszázadokig tartó, harcos vándorlása után — keletről-nyugatra beékelve —, sokáig nem tudott teljesen megbékülni a városi élettel. Nem a városi élet magasabb igényei iránt volt érzéketlen, hanem a szabadságot szerette jobban. A városi ember helyhezkött, a sátorlakó szabad s ha körültekint, szerteszállhat a tekintete és nem ütközik bele a házak falába. Talán ez a magyarázata annak, hogy a magyar ember szereti a tanyázó életet, szereti tanyavilágát, ahol a szabad harcosok utóda ma is önállóan élhet s a maga ura. A tanya lakói ezért a függetlenségért vállalják szívesen a kezdetlegesebb életet is.

Az Alföldön a falvak és városok is nagy területen fekszenek és nem szoronganak nyugatias zsúfoltságban. Volt elegendő terük, helyük, ez az egyik oka a nagy területen szétterpeszkedő építkezésnek. De magyarázatát adja a magyar lélek természete is. A magyar ember ma is szívesen telepszik le tágasabb térségeken, míg a nyugati népek szeretnek tömörülni, városokba zsúfolódni. A nyugati értelem-

ben vett városi élet inkább a történelmi Nagymagyarország peremén alakult ki jobban. Bizonyára a beépíthető szűkebb hely miatt, de azért is, mert a beszivárgott idegenek a határok mentén húzódtak meg inkább. Az idegenek általában mindnyájan jobban vonzódtak a városokba, ahol több életlehetőséget is láttak a maguk számára. Így nekik is nagy részük volt a magyar faluétól eltérő városi és kevésbé magyar lelkiség kialakításában.

A város a rohamosan fejlődő technika segítségével könnyen talál más várossal kapcsolatot, talán ezért vonzódik inkább az idegen, de városibb jellegű nyugat felé. A város ilyen és más okok miatt nem közeledik, inkább elszakad, távolodik a falutól, idegen hatások alá került, és sokat veszített magyar lelkiségéből is. A városlakó nem értette meg, nem érezte a faluval való életközösség szükségét. A város a városi kultúra vonalán halad tovább, a falu pedig mindinkább magára marad. A falu és város mindjobban eltávolodtak egymástól s amíg a város lakossága inkább mondva csinált magyar életet élt és él, addig a falu éli a maga igazi magyar életét, sok értékével és sok hibájával együtt.

A falu és város között fennálló bizalmatlanságból, ellentétekből kialakult a csizmás és nadrágos ember fogalma. A nadrágos városi lenézte és még ma is lenézi a csizmást, a „csizmás paraszt” pedig bizalmatlan a nadrágossal szemben és joggal, mert a

nadrágosok közül kevesen keresték fel segítő szándékkal, szeretettel, önzetlenül. Képviselőjelölt, ügynök sokszor becsapták, fűt-fát ígértek a szavazatáért, vagy üzletkötésért, azután nem sokat törődtek vele. A városokból alig vetődött valaki a falu felé önzetlen jószándékkal, segítség-vággal.

Sokan és sokat foglalkoztak faluproblémákkal. Az újabb időkben a falu sorsa, élete divatos lett. Néhány jószándékú falukutató „szakíró” is igyekezett segíteni a bajokon, nem mindig eredménytelenül. De ami a városban élvezetes olvasmány, mint falutanulmány, ugyanezért a falu nem lelkesedik, minden jószándék ellenére sem, mert ezek az írások a városi ember elé teregetik a falu életét, sőt szennyését is, amiből a városban sincs hiány. Jól tudjuk, hogy a komolyabb falukutatók tollát a fajtánk iránti szeretet vezette, mégis a falu és a város közötti szakadékot nem bírják eltüntetni, bár megláttatnak jelenségeket, hibákat, de a föld népének lelkivilágát alig ismerik vagy távolról szemlélik, méginkább városi szemmel nézik. Új lelkeség, gyakori személyi kapcsolat teremthet jobb helyzetet a falu és a város között. Az ifjúságban lehet és kell ezt az új magyar lelkeséget kialakítani, amely lelkeségnek leg-sajátosabb tulajdonsága csak a magyar testvéri szeretet lehet. Ez a szeretet nem választja el a magyart a magyartól élethivatás, vallás, politika és társadalmi különbözőségek miatt, *éppen azért igyekszik meg-*

érteni a másikat, annak sajátos életmódját, gondolkodását: európaiba oltott ázsiai jellegzetességét.

Ifjúság. A cserkészifjúság indult meg ilyen új lélekkel talán először szervezeten a magyar falu felé. Egy-egy nyáron ma már tizenhétezer cserkész megy táborba a falvak határába. Ezek a cserkész-táborozások elősegítették a falu megismerését, a város és a falu közötti kapcsolat felvételét. Nagy lélek-vándorlás indult meg ezen az úton. A városi cserkészcsapatok ellátogatnak a közeli faluba, a szükséges élelmiszer vásárlása miatt és közben ismerkednek, beszélgetnek a falusiakkal. Vasárnap együtt mennek a templomba a falu fiaival és este együtt ülnek a tábortűz köré, barátkozó beszélgetésre, magyar nótaszóra.

A kisebbek tábortűzhöz ülnek, mesét hallgatnak és napközben játszanak a falusi gyerekekkel. Ennyi elég is egymás megismerésére és megszeretésére. A nagyobbak már a népművészetek termékeit is gyűjtik, vagy falutanulmányokat végeznek. Előadásrendezés, a városban gyűjtött és *használható* könyvek ajándékozása, a táborozás alkalmával elsősegélynyújtás, mind olyan cselekvések, amelyek alkalmasak az őszinte, bensőséges kapcsolatok kifejlesztésére.

Sok cserkészcsapat télen is felkeresi a falut a karácsonyi és újévi szünidőben. Az elszállásolás iskolákban, falusi házakban történik meg ilyenkor

s a hosszú téli napok, esték bőséges alkalmat nyújtanak a magyar lélek egymásratalálására.

A város cserkészifjúsága gondosan felkészül a falusi utakra, hogy adni is tudjon, hiszen cserébe kap magyar lelket, szívet, megismeri a magyar gondolkozást és tanul magyar beszédet. Ezeket a falulátogatásokat a cserkész mindig a maga erejéből valósítja meg s nem élösködik a falusi nyakán. A cserkész a városi élet értékeit, igazi kultúráját viszi magával, s ott töltekezik magyar lelkiséggel, megismeri a paraszt sorsát, életét és kifejlődik benne a felelősségérzet a falu népével szemben.

Bármilyen értékes munkát is végez a cserkészet, mégis ez a nemes törekvés egyedül nem elegendő ahhoz, hogy a falu és a város egymásratalálását örökidőkre szólóan elvégezhesse. Amit a cserkészifjúság nem teljes sikerrel munkál, azt az egész magyar ifjúság diadalra vihetne. *Nem megoldhatatlan jeladat megszervezni a középiskolák rendszeres évi falukirándulását.* Az előkészület mindenestre a falu életéről és a városhoz való viszonyáról kíván kellő tájékoztatást, de hozzátartozik a magyar népszínművek, magyar dalok tanulása, felkészülés történelmi, földrajzi előadások megtartása és elsősegélynyújtás tanítására, stb. Mindenekelőtt a beszédmód és helyes magatartás megismerése a legfontosabb, önképzőkörök kezdenék el ezt a munkát a legeredményesebben (szakszerű vezetéssel!), a meg-

látogatásra kerülő falu történetének előzetes felkutatásával, hogy arról is beszámolhassanak a falu népe előtt. A falusi leventékkal együtt rendezett közös sportbemutatók viszont nagyon alkalmasak a bizalom és barátság felkeltésére. Egyébként a gyakorlat sok bevált módszert talált az ismerkedés megkönnyítésére, s az együttlét kellemessé és hasznossá tételére.

Szervezett és gondosan előkészített néprajzi gyűjtés komoly szakirányítással nagy értékeket ígér a falu megismerésén túl, egyetemes magyar szempontból is. Szükséges, hogy a jövő vezetősége felkészüljön az új magyar életre, mert a népi élet színvonalának emelése s az egységes magyar szellem kialakítása elsősorban a magyar nemzet értelmiségének, különösképpen a középosztálynak a feladata. *A magyar falu elmaradottságáért a magasabb műveltségű magyar társadalmi rétegek a felelősek*, hiszen ők emelhetik fel tudásukkal a népet. Nem szabad tehát csak a parasztot okolni hibáiért. A finn, dán parasztok magasabb műveltsége ezeknek a nemzeteknek a felelős értelmisége által létesített népfőiskolák munkájának az eredménye. A népfőiskolák emelték fel alacsony sorsából a népet. Ezek az iskolák foglalkoznak a jellemneveléssel, gazdasági szakismereteket nyújtanak s az általános műveltségi színvonalat is emelik.

A magyar falu sok, nagy, megoldatlan kérdése

késlelteti a magyar földművelés hatalmas fellendülését s a testileg és lelkileg is egészségesebb magyar fajta életrehívását, de késlelteti a magyar öntudat kialakítását is, amely öntudat önértékelésre is vezet. A föld népe hálás, ha foglalkoznak vele, igazolja ezt a népművelő munka sok sikere, értékes tapasztalata — de sikertelenségei is. A népművelési munka rendezése, továbbfejlesztése s a nép igényeihez formálása is szükséges, mert kiváló jó eredményt hozhat. *A falu fejlesztésének, a magyar parasztproblémák megoldásának van egy elsőfokú kívánalma és ez a faluvezetőképzés.* Jegyző, pap, tanító, orvos sok értéket visznek útravalónak szorosán vett feladataik betöltéséhez, de nem tanulnak faluismeretet, nem hallgatnak előadásokat a magyar nép lélektanáról, nem ismertetik meg velük a falu szociális problémáit, a földkérdést, az egykét, a betegségek okait és csak maguktól lelik fel talán a faludivat hatása alatt a népszokások jelentőségét, értékét, az első segítség bevált módjait. Nem tanulmányozzák és nem ismerhetik meg a leendő magyar faluvezetők az északi népek magas parasztkultúráját, de elvárják tőlük, hogy a nép művelése érdekében tevékenykedjenek. A magyar nép sorsáért felelősséget érző, dolgozni akaró jegyző, pap, tanító egyéni módszerekkel indul el a maga útján, kellő előkészítés hiányában, vagy nem is sejti, hogy a falun külön feladat is vár reá.

*Tanítóképzőknek, theológiáknak, jegyzőtanfolyamoknak is meg kellene ismertetni, megszeret-
tetni falusi testvéreinket leendő vezetőikkel, s a
rendszeres elméleti előképzés után falulátogatások
szervezésével kellene ezt a felkészülést teljessé
tenni. Ma olyan papokra, tanítókra, jegyzőkre, or-
vosokra van szüksége a magyar nemzetnek, akik
apostolkodó lelkek, szeretettel vezetnek s a nép ne-
velésével a nemzetért való áldozatos életet örömmel
vállalják. Ilyen faluvezetők nem parlagiasodhatnak
el, hanem inkább magukhoz emelik a népet, mert
magukban hordják a kultúrát.*

Felhasznált könyvek:

Asztalos Miklós: Nemzetiségek Magyarországon.

Domokos Pál Péter: Moldvai Magyarság.

Szekfü Gyula: Három nemzedék és ami utána következik.

Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis-tükre.

vitéz Nagy Iván: Öt világrész magyarsága.

vitéz Faragó Ede: Öregcserkészlet útjain.

TARTALOMJEGYZÉK.

Magyar öntudat	3
A magyarság küldetésének felismerése és hite	11
A magyar nemzet történelmi tagozódása, telepítések, nemzetiségek.....	24
Idegen hatások, a magyar jelleg elhalványulása	33
A magyar lelkiiség erőforrásai	44
Népdal	47
Népművészetek	57
Magyar nyelv, magyar írás.....	63
Magyar értékeink	70
Magyarok a nagyvilágban	78
Magyar föld, magyar nép	85
öntudatos magyarság; egységes magyarság	91
Társadalmi béke, új magyar lelkiiség.....	97
A falu és a város kapcsolatai	103

Felelős kiadó: vitéz Faragó Ede.